

KRONIKA

S k r b e n ě

KRONIKA

SKRBENĚ

DIL

1
mooone

X I S 1962

~ # ~

MÚ

ísto

vodníku -
vaha z roku 1964 .

I zcela neznámý návštěvník obce Skrbeně pozná podle " omšelého " objektu Dvora - dnešního státního statku, že historie obce Skrbeně sahá hluboko do minulosti a že tady už v dávných dobách krácel duch dějin. A je tomu tak ...

Jenže ve skrbeňských análech - obecní kronice - je tato doba zaznamenána teprve od roku 1920. Založil ji zeměřelý říd. učitel František Král, na jehož působení v obci je dnes v nejlepším vzpomínáno. Je pravdou, že škola skrbeňská má svou kroniku od roku 1882 a že na Farním úřadě je kronika ještě o několik let starší - ale zrovna tak je pravdou - že ve Skrbeni byla v roce 1909 založena pobočka horeckého Sokola, že náš Sokol má bohatou tradici - ale je dvojnásob škoda, že tato činnost není nikde přiměřeně zachycena. Podobně je tomu s kronikou dnešního Požárního sboru, která je vedena od roku 1936 - ačkoliv vznik sboru datuje se z let 1889.

A tak, když mně MNV požádal - abych se ujal vedení obecní kroniky - postavil mně nepřímo před úkol zachytiti kus té historie pro současnost a naše následovníky. Věděl jsem předem - že práce nebude lehká . . .

Listoval jsem v těchto kronikách a jiných záznamech. Na některých ještě ani neoschl inkoust - jiné byly zažloutlé a to vše svědčilo o době jejich vzniku i autentičnosti. Četl jsem a vzpomínal. A četl jsem i mezi řádky a tak se dnes např. dovídáte - že :

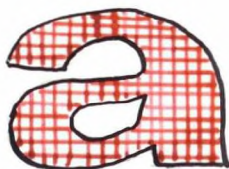
borec Jaroslav Absolom ze skrbeňského Sokola získal v roce 1938 na Všesokolském sletu v Praze za úspěch na náradí velký diplom a bronzovou medaili,

že ve Skrbeni se pěstovala lehká atletika už v letech 1934 kdydružstvo : Koloušek Lad., Bednařík Jar., Bludský Jan a Stejskal Josef - zvítězilo ve štafetě 4 x 100m v kategorii neregistrovaných a umístilo se na prvním místě Sokolské župy olomoucké -

že ale v té době se nesmělo běhat po hřišti ve Skrbeni - protože tam měli jiní členové trávu pro svůj dobyteček . Poučné a charakteristické - a i takové a podobné události neměly by zůstatí jako zakletá tajemství pod pokličkou.

A že mám pravdu dosvědčíte - Jendo, Jardo, Josefe či Lažo - anebo jak jinak se všichni ti vrstevníci té doby jmenujete !

- js -

redakční dovětek
z roku 1966 :

Na rozdíl od předešlých kronikářů - Františka Krále, Stanislava Zárubu a Karla Štajgra - nejsem skrben - ským rodákem.

Narodil jsem se v blízkém Nákle, bydlím zde však už čtvrtou desítku let a svého času jsem zaplatil tehdy obvyklý poplatek za udělení " domovského práva ".

Prožil jsem zde i své mládí a odkládám péro, neboť portrét života obce je dokreslen.

Při zpracování záznamů svých předchůdců nedopustil jsem se žádného " chirurgického zákroku " - jenom laťku náročnosti jsem si posunul o nějaký centimetr výše .

Před dvěma roky nechal jsem zpracované záznamy kolovat mezi občany, kteří znají děj obce. Neměli připomínek - a tak, když čas uzrál - přistoupil jsem ku konečné redakci.

Léta 1963, 1964 a 1965 zpracoval jsem podrobněji v samostatných dílech - doplnil je novinářskými články a zachytil tak uceleně rušný život naší generace.

josef Štejskal
kronikář

Kronikář :

Josef

tejskal - nar. 6.1.1912 - Skrbeň 156 -
zaměstnanec Moravských železáren Olomouc .

K

r o n i k a od XII.století do r. 1962

a p i t o l y :

1

Paměti a pohledy do minulosti .

2

Z farní a školní kroniky .

3

Události roků 1920 - 1937 .

4

Události roků 1938 - 1962 .

5

Památky - spolky - události
ve zkratce .

6

Tiskové zprávy - noviny .

Paměti a pohledy do minulosti Skrbeně .

S

Slovo má

Tajuplná historie

XII STOLETÍ
SKRBENĚ

aměti obce Skrbeně .
ohledy do minulosti .

Obec Skrbeň leží 8 km západně od Olomouce - v úrodné sprašové rovině - 227 km nadmořské výšky - při řece Moravě .

Má ráz hromadné vesnice a jméno pochází od osobního jména S k r b e ň s k ý .

Skrbeň zaujímá : 772 ha půdy, z toho orné 702 ha, 8 ha zahrady, 34 ha louky, pastvy 2,27 ha, lesy 5,22 ha, neploché půdy 35 ha .

Ve vesnici je rybníček Nadymač .

Jména tratí : " Pěti, Šesti, Sedmi, Osmi, Devíti, Deseti, Dvanáctka, Oleška, Zahradníček, Zahradničná, Hradiško, Starý a nový rybník, Okošen, Písky, Trávníky, Měřičná, Bláhová, Zhníla, Chmelín, Kamenec, Chuť, Záhinky, Nad louky, Příčky, Křeb, Studýnky, Nivy, Kapitálky, Oračín, Zápověď, Hatě, Příbory, Noviny, Pod skalou, Malé a velké Olší .

Od r. 1869 měla Skrbeň svůj kostel a faru. Dříve byla obec připojena z části ku kostelu do Křelova a z části k Náklu .

Stará obecní pečeť má uprostřed koňskou hlavu a na okraji německý nápis : " S. der Gemeide KIRWEIN

Pole byla zcelena v roce 1923 . Město Olomouc má v obci statek, který dříve patřil různým šlechticům .

Legenda : Podle starých listin existovala osada S k r b e ň již kolem roku 1000 .

Nejstarší listina o Skrbeni pochází z roku 1141 .

R

- 1130 měla Skrbeň . . . 51 domů a 650 obyvatel.
 Po válce 30-tileté zůstalo v obci jen 16
 domů obydlených a 35 neobydlených a tento
 následek války se projevoval i v jiných
 obcích .
- 1150 byl pánem Skrbeně vladyka Sedlek, který
 neměl dětí. Proto daroval Skrbeň
 katedrálnímu kostelu v Olomouci .
- 1175
- 1263 nabývá obec Skrbeň vladyka " Bonon ze
 Skrbeně ."
- 1329 držel část Skrbeně vladyka Rudlin a tento
 majetek po něm zdědila jeho manželka Bo-
 Ťislava .
- 1355 jinou část obce držel i ze dvorem vladyka
 Marvard z Morkovic a Skrbeně a toho roku
 ji prodal markraběti Janovi .
- Největší část obce držel vladyka Filip ze
 Skrbeně a jeho manželka Afka ze Zdislavic.
 Tito prodali
- 1368 část obce měšťanu Olomouckému Heindlichovi
 a jeho manželce Kateřině . Zbytek obce
 odkázal své ženě Markétě a svým 3 synům :
 Předotovi, Jankovi a Bedřichovi .
- 1373 prodali tito zbylý statek t.j. 10 lánů
 s dvorem a tvrzí, 21 podsedků, 2 hospody
 a 2 mlýny - rovněž i vinice, které zalo-
 žil tehdejší král český Karél - markéti
 Joštovi.
 Tento pak skoupil celou vesnici a daroval
 ji
- 1382 Lackovi z Kravař .
- Lacek však
- 1391 prodal vesnici Alšovi a Václavovi z Do-
 oplaz .

R

Aleš zajistil své manželce Hedvice věno na Skrbeni a nabyl od biskupa Olomouckého obec Přáslavice .

Po jeho smrti rozdělili se o Skrbeň ..

1410

jeho tři bratři : Frank, Václav a Jan. Frank zajistil na svém podíle ve Skrbeni manželce své Markétě věno 250 hřiven. Tato se . . .

1437

znova provdala za Jana z Duban, zvaného " Sirotek " .

V ostatní části obce v té době vládli bratři Jan a Václav, kteří se zúčastnili husitských válek, za nichž Skrbeň utrpěla velké škody vzájemným pleněním.

Tan například Jan z Doloplaz a ze Skrbeně pohnal r. 1437 před zemský soud Heraldů z Kunštátu, že mu pobral ve Skrbeni zboží na jeho podílu .

Rovněž Václav Skrbeňský pohnal téhož roku purkmistra a také obec Olomouc před soud, že mu tvrz pobořili, příkopy zarovnal, ryby lovily a jiné zadávaly a na lidech ve vsi mu leželi a také most přes řeku Moravu podhrabali.

1439

Jan a Václav ze Skrbeně byli tak ochuzeni, že téhož roku prodali celé své jmění ve Skrbeni i s tvrzí Ondřejovi Znatovi z Ojnic .

Ku dvoru Skrbeňskému patřil též polužní dvůr, mlýn a osada Hynkov i s rybáři a lidmi poplatnými i nepoplatnými, oba břehy Moravy a všemi sady.

Část obce patřící Markétě - tato prodala

1447

rovněž Ondřejovi Znatovi z Ojnic .

1466

po smrti Ondřeje z Ojnic zdělila Skrbeň jeho dcera Markéta z Ojnic, která učinila v r. 1466 spolek se svým manželem Jakubem z Kostelce .

Tento pojistil své ženě věno na Kostelci ve výši 350 hřiven .

R

Za války mezi Jiříkem z Poděbrad a Matyášem, králem Uherským - zmocnili se Skrbeně opět Olomoučané .

- 1481 až do roku 1490 byla Skrbeň a Hynkov v rukou Olomoučanů .
- 1490 Markéta si však stěžovala před zemským soudem - kdež ji byla Skrbeň vrácena .
- 1499 vzala Markéta své syny - Jana, Jindřicha, Oldřicha a Staňka do spolku .
Všichni tito vladykové měli časté spory s vladykou Petrem z Horky .
- 1531 odkázala Markéta v poslední vůli Skrbeň svému vnukovi Janovi z Hřiště, který od té doby přijal název " S k r b e ň s k ý " .
- 1550 Jaroslav, syn Janův, který se svými bratry vládl ve Skrbeni - založil zde
p i v o v a r ,
čímž pohněval Olomoučany, kteří tvrdili, že Skrbeň leží uvnitř jedné míle od Olomouce .
Zemský soud jejich stížnost jako neoprávněnou zamítl .
- 1574 prodali synové Janovi : Jaroslav, Petr a Václav - Skrbeň i s Hynkovem - Petrovi Pražmovi z Bílkova .
V kupní smlouvě se připomíná, že obě vsi byly prodány se vším lidem platícím i nepoplatným, dvorem, pivovarem, štěpnicemi a zahradami .
- 1579 prodali Skrbeň i s Hynkovem a vším zbožím bratři zemřelého Petra Pražmy z Bílkova, Jan a Šebor Pražma - purkmistru a radě města Olomouce za 21.000 zlatých. V jejich držení zůstala pak vesnice až do zrušení poddanství .
Během 30-tileté války utrpěla Skrbeň velké ztráty. Podle visitační zprávy
- 1657 bylo ve Skrbeni :
13 sedláků - kteří drželi po půllánu,
2 sedláci - " po 3/8 lánu,
1 sedlák - měl 23 a půl měrice,
3 zahradníci / chalupníci / z nichž 1

R měl 11 měřic a 2 po 7 měřicích /
a 5 domkařů, kteří neměli žádné pole .

- 1750 bylo vrchnostenských pozemků u dvora :
— 306 a 6/8 měřice, chmelnic 8 a půl měřice,
z luk nasečeno 311 fůr sena a 116 fůr otavy
- 1775 byly ve Skrbeni již lepší poměry :
— 1 sedlák - 3/4 láník, 21 pololáníků, 27 za-
hradníků a 1 domkař .
- 1779 22 sedláků, 27 zahradníků, nový osídlenec,
— domkaři s polem i bez 9, domovních čísel
bylo 59 .

XVI. století .

Velký užitek byl z několika rybníků /
ve Starém rybníku vylovilo se ročně až 150 kop
ryb - kaprů,
v rybníku Okošíně až 200 kop ryb,
v Novém rybníku až 100 kop kaprů .

Již v XVI století byl městský kamenolom v Horce.
Mnoho roboty bylo u dvora Skrbeňského - kde ne-
bylo mnoho potahů . Tam museli sedláci obstará-
vat i dovoz dřeva do pivovaru .
Tento dovoz, jakož i dovoz dřeva deputátního -
pro městskou radnici v Olomouci - byl také po-
vinností sedláků u Dubčan, Choliny a z Unčovic.
Právě dovoz dřeva byl těžkou robotou, protože
blízké lesy byly vydrancivány / ve Skrbeni,
Horce, Hynkově / a dříví se vozilo až z Horní
/ Německé Hůzové / a Mutkova .

Při honech v lesích Skrbeňských se šesti léčmi,
honí i poddaní ze Skrbeně, Sedliska a Křelova.

Klášter sv. Kláry z Olomouce - měl ve Skrbeni
124 měřice lesa .

Ve Skrbeni byl panský pivovar . Ročně se tu va-
řilo 4.800 várek piva. Rolné půdy bylo méně, spí-
še louky, lesy a rybníky .
Robotní povinnosti tehdy ještě mnoho nebylo - ty
narůstaly postupem doby - ze vzrůstající " civi-
lisační " vládnoucí třídy a také v důsledku ka-
tastrof válečných . Jiná zpráva praví, že roboty
nesměla přesahovat 10 hodin denně. Po skončení
žňových prací - darovala vrchnost 2 vědry piva.

ějiny
obce S k r b e n ě .

Vladyka Sedlek daroval před rokem

- 1174 ves Skrbeň / Soribem / kostelu sv. Václava v Olomouci.
1342 psal se Fillip / de Chir-beim / pak Jan a Bedřich ze
Skrbeně; kteří převedli majetek roku
1379 tvrz a ves Skrbeň markrabí Joštovi. Markrabí Jošt pak
1391 převedl statek Lackovi z Kravař a ten ještě roku
1391 Alšovi a Václavovi z Doloplaz.
1406 seděl tu ještě Aleš z Doloplaz a v roce
1437 Jan z Doloplaz. Jan v Václav z Doloplaz převedli roku
1437 Skrbeň s tvrzištěm a Hynkov Ondřejovi Znatovi z Ojnic.
Markrabí Arnošt Albrecht témuž zboží odnal a postoupil
1439 lénem Oldřichu Schotlovi, Jiřímu CMEJTLOVI a Janu Sub-
kovi. Ondřej se však ve Skrbeni udržel a seděl tu i r.
1446 .
1460 dále držel zboží Jan Bořita z Bystřice.
1481 Olomoucký měšťan Václav ml. Salcar,
1490 město Olomouc.
1480 Markéta z Ojnic vzala Skrbeň ve spolek manžela Jakuba
z Kostelce a roku
1499 své syny Jana, Jindřicha, Oldřicha a Vaňka z Kostelce.
1508 Z těchto seděl r. 1508 a 1511 na Skrbeni Jan - " - ,
1530 Markéta z Ojnic odkázala Skrbeň / převedla r. 1532 /
a Hynkov s mlynáři - svému vnukovi Janovi z Hřiště,
1547 který tu seděl v roku toho .
1565 bratři vlastní a nedílňi - Jan, Jaroslav, Petr a Vác-
lav Skrbeňští z Hřiště učinili kapitolu olomouckou
s kapitulou olomouckou smlouvu o vedení vody na ryb-
níky skrbeňské přes grunty příkazské a tři poslední
z nich převedli roku
1574 tvrz a ves Skrbeň a ves Hynkov Petrovi st. Pražmůvi z
Bílkova - po jehož smrti připadlo zboží jeho bratřím
Janu staršímu a Šeborovi st. - Pražmům z Bílkova na
Uhřicích, kteří v r.
1581 předali statek městu Olomouci.

V XVII. století byl u Skrbeně veliký rybník Rozhvizd
na 400 kop kapří násady .-

díla " Dějiny obce Nákla na Moravě " .

autor Josef Vrbka, kronikář z Nákla .
Vydáno v roce 1940 .

Str. 24 Aby nahrazena byla škoda způsobená Hradisku při přepadení Olomouce knížetem Soběslavem roku 1161 daroval Soběslav klášteru les u Nákla, k němuž připojil moravský kníže Oldřich tamnější podíl lesa a krčmu Kocandu a cokoliv tu ještě koupil od vladyky Sedleka ze Skrbeně.

Soběslav II. potvrdil a schválil dar svého bratra Oldřicha / a to dle Bočka r. 1174 / .

Dle jiné zprávy daroval r. 1176 údělný kníže olomoucký Oldřich klášteru Hradisku krčmu Kocandu v Nákle a 2 lány pole " jež za své peníze koupil od Sedlka, vladyky ze Skrbeně ."

Sedlek, miles Skrbeňský, držitel zboží v Nákle - počítán byl k nižší šlechtě moravské. Že přináležel k třídě " nobilium " - o tom svědčí bez pochybností názvy : miles a nobilis, které tehdy byly totožné .

Olomouc byla tehdy dobyta prý jen se 60 oděnci, kteří nočním přepadem město opanovali. Z nichž se právě vyznamenal jmenovaný Sedlek : v jeho skupině byli snad i lidé z Nákla .

Jak vidíme, bylo tehdy Náklo majetkem knížecím a v vladyky ze Skrbeně. O vladyckém rodu nákelském není ještě v té době ani zmínky. Náklo a Skrbeň byly asi osídleny jedním rodem, který měl v době předknížecí hradiště u Skrbeně a v Nákle .

Že Skrbeň s Náklem bývala v úzkých stycích, poznáme i z toho, že byla původně přifařena k Náklu. Ze stručného zápisu o krčmě Kocandě na Zábrani zjišťujeme, že pozdější horní dvůr nákelský byl majetkem Sedlekovým ...

Str. 126 " Víška sanktusová byla r. 1791 stavěna od mistra Jiřího Bečáka, rozeného ve Skrbeni, bývalého mistra ve Myslibořicích " - nyní ale zůstávajícího v téj nové dědině Jáchymově ". Plechařem byl Václav Puchmiele z Holomouce . Stavba dokončena 7. července 1791, kdy dopsána listina - daná do bání .

Páter Kalous zapsal také, že toho roku " Dědiny patřící ktomuto chrámu Páně a dosavad zůstávající jsou " / Náklo, Příkaze, Hunčovice, Mezice, Březovy, Hynkov, Lhota a Strěň. Dědina Jáchymov na silnici teprve roku 1776 založená a panskými rolema od nákelského dvora složeného podělena - ktomuto chrámu Páně přibyla.

Patřilo také ktomuto chrámu Páně polovice dědiny Skrbeně, která ale od tohoto roku 1776 ke kostelu křelovskému přidělena jest .

Od tohoto roku se přestaly také vésti v nákelských matrikách zápisy o Skrbeňských, neboť ta jest přifařena jinde .

rochu historie - jak ji uvádí Farská kronika z Nákla z roku 1698 .

Vrbkova kronika : strana 156 .

Dědina Skrbeň náleží pod správu duchovní Nákelského a Křelovského faráře. Pod správu Nákelskou náleží tyto poznamenaní - jak následují, kteří desátek dávají. Zejména se vyčítávají :

Zahradníci : Jakub Melkoň, Ondra Hostinský, Izidor Mertinek, Jan Mamaček, Franta Pospíšil, Jakub Běhal, Jakub Pečinka, Jan Čech, Jan Piškovski - od tohoto gruntu dávana jest pole sedlákům od křelovské farnosti - jak níže poznamenaní jsou : Crha Karel, Václav Krátký, Jan Žitný, Matouš Tesař, Anna Navrátilka, Ambrož Nakládal, Martin / později Jan Dokoupil, / Jakub Pernák, Václav Pařinka .

Sedláci : Jiří Směták, Kateřina Haderková, Jan Šimáček, Pavel Dvořák, Jan Mertinek, Jíra Vybíral, Balcar Krátkej, Šebesta Staniček, a Jura Vrba .

Z obecního se dává : 2 měchy pšenice, 2 rži, 2 ovsa - dále palírna, na kterýžto Žid pozůstává, co kořalku pálí - pasytně mezi vrbami na Bažině .

Od Křelovské fary dávají desátek z roli tej, která jest dána z gruntu Piškovského, který grunt náleží kostelu Nákelskému - jak zejména následují :

Jura Vrba, sedlák, který dává 1 měch pšenice, 1 rži a 1 m. ovsa, dávka zahradníků není uvedena.

Suma : všeho 20 měchů pšenice, 20 rži a 20 m. ovsa.

Na chalupě Jakuba Běhala byl v roce 1705 změněn majitel, neboť je tam připásán Jakub Vrabeec .

V dědině Skrbeni po pánův Skrbeňských zadržovaný majetek jest desátek z gruntu Kocherského, od kterého vzali roli púllánu a připojili - dávalo se desátku 1 měch pšenice, 1 rži, 1 m. ovsa. Iten rolo ze dvou podsedků zatopena jest rybníkem - dávalo se desátku k faře nákelské, tak jak vejš jmenováno jest. Z gruntu Kocherského 1 měch pšenice, 1 rži a 1 ovsa. Za takovýto desátek páni dávali něco ryb při lovení panu faráři Nákelskému .

R. 1885 : Na Moravě zřízeny " Zdravotní obvody ". Do obvodu v Nákle obce : Bruchotín, Křelov, Hynkov, Skrbeň a Příkazy. Místopředsedou byl Josef Izák ze Skrbeně .

R. 1898 Družstvo pro odvodnění pozemků : Náklo, Unčovice, Příkazy, Lhota, Březová a Skrbeň . Ve výboru ze Skrbeně : Mikulka František, Nepustil Frant. č. 13, a za velkostatek Ludvík Heer a Frantz Neumann .

2 k

Z farní a školní kroniky .

F

arní kronika
ve Skrbeni udává :

O b e c S k r b e ň / původně snad Krveň - německy
Kirwein -

leží na 49 ° 38 ' severní šířky a 34 ° 50 ' 35 východní šíř-
délky - ve vzdálenosti 1 míle od Olomouce / 3980 t.j.
7 km 476 m od sv. Trojice po Skrbeňský kostel - přímou ča-
rou, ve výši 227 m nad Středozezemním mořem .

Kostel .

Obec Skrbeňská byla přifařena od nepamětných dob do Křelova.
Při nedostatku pramenů nutno se obmeziti nato - co o zaří-
zení zdejšího kostela a duchovní správy zaznamenali zdejší
obecní písaři a učitelé :

Matouš Mrtýnek a František Malovaný .

R. 1820 byla ve Skrbeni první mše svatá v kapli, která by-
la ve světle jen 2 sáhy a 3 střevice dlouhá a jen
1 sáh a 3 střevice široká a všechn lid musel stá-
ti venku.

R. 1832 zaznamenal Matouš Mrtýnek :
Obec Skrbeňská vzala před sebe úkol, že kapli - kte-
rá pro obyvatele Skrbeňské příliš skrovná a těsná
byla - zcela zrušiti a postaviti novou, aby v ní
obyvatelé Skrbeňští pohodlně čest a chválu Bohu
mohli vydávati .

Proto ve společném obecním shromáždění sousedé se
o tom radili - jakým způsobem by novou kapli zbu-
dovati mohli .

Protož také níže jmenovaní po léta za časů rychtá-
ře Lenharta Vymlátíla, pololáníka na č. 45 - pud-
mistra Josidora Frýborta, pololáníka na č. 11 -
mladšího pudmistra Josefa Hřivnu, zahradníka na č.
25, úředníka Františka Přehnila, pololáníka na č.
5, druhého úředníka Františka Směšného, zahradníka
/ chalupníka / na č. 30, který ale v tom čase než
kapla vystavena byla - svůj život skončil a na jeho
místo druhého úředníka zvolen Tomáš Plachý, zahrad-
ník č. 32 a za časů obecního hospodáře Josefa Mi-
kulku č. 32 a za Františka Procházky, zahradníka č.
34 se obec Skrbeňská na tom usnesla - předešlou
kapli zrušiti - zbořiti a na tomto místě novou pos-
taviti .

- R. 1832 svázal se materiál .
 Práce převzal pan stavitelský a tesařský mistr Vincenc Aulich z Olomouce .
 30. června 1832 byl položen základní kámen a za 2 roky byla vyhotovena a " koštovala " .. 955,6 zlatek mimo fůr a ručních prací .
- R. 1835 23. máje byla Skrbeňská kaple vysvědcena Křelovským velebným pánem Martinem Foukalem a na sv. Froliána bývaly v ní slavné služby Boží .
 Zasloužilý učitel František Malovaný píše :
 jakým způsobem vznikla myšlenka k zřízení samostatné duchovní správy a fary ve Skrbeni .
- R. 1865 V Křelovském chrámu Páně se objevily trhliny. Kostel byl prohlédnut komisí ve které byl Cholinský děkan a další a c.k. okresní úřad nařídil - aby tento chrám byl uzavřen .
 Mše pak konány byly v sakristii a Břuchotínské kapli, lidé museli státi venku, což nepohodlí působilo. Velké mše konány ve Skrbeni a Křelovští nebyli zvyklí choditi pěšky přes pole .
 Oprava Křelovského kostela měla státi 7.000 zlatých. Tento kostel prohlédl odborník stavitel Titzner z Červené Lhoty a prohlásil, že stačí vyměnit krov a cementem zamazati trhliny.
 Křelov jásal, že nemusí chodit do Skrbeně a oprava kostela byla provedena .
- R. 1866 byla ve Skrbeni vyšetřovací komise pro samostatnou duchovní správu. Konala se 7. února. Členové :
 Jakub Beneš č. 24, Josef Izák, radní - č. 50, Jan Coufal, radní, Jan Mrtýnek, Josef Vymětal, z Břuchotína Jan Lákomý, představený obce - Josef Žitný z Křelova, Josef Dosoudil z Řepčína .
 Téhož roku pro válku s Pruskem nemohlo se mnoho podniknouti a ač zůstala Skrbeň od nepřitele nedotknuta - přec žádnému se do práce a zřízení fary nechtělo.
 V tomto roce řádila ve Skrbeni " cholera " a umřelo 45 osob , což bylo 5,6 % obyvatelstva .
- R. 1867 když dopuštění Boží minulo - neúnavný představený Jakub Beneš, starosta - jezdil, jednal a prosil a konečně v masopustě r. 1867 dožil se té radosti, že mohl přivítati knížecího arcibiskupského inženýra - jenž přišel prohlédnout místo pro faru .
- R. 1869 vystavena fara, zřízena samostatná duchovní správa a prvním farářem se stal P. Ignát Vrba, známý selský pracovník, který hospodařil na farských pozemcích .
- R. 1890 po smrti P. Ign. Vrby se stal jeho nástupcem P. Fr. Gába, známý svou soustavou českého těsnopisu. Zemřel v r. 1896 a pochován na místním hřbitově, stejně jako P. Ign. Vrba .

- R. 1896 stal se Skrbeňským farářem P. Frant. Kyselák, milovník ovocného stromoví a úřad kněžský vykonával do r. 1907 .
- R. 1907 stal se Skrbeňským farářem P. František Kužela. Působil literárně pod pseudonymem " Adam Chlumecký ". Byl sběratelem národní poesie a jeho přátelství se Svatoplukem Čechem bylo srdečné. Zemřel v roce 1938 na odpočinku v Olomouci, kde je pochován .
- R. 1929 přišel na faru do Skrbeně P. Florián Dostál, který po 47 letech duchovní správy odešel počátkem roku 1940 na odpočinek a zemřel v Těšeticích u Olomouce.
- R. 1940 4.8. se stal Skrbeňským farářem P. Vojtěch Zajíc, rodák z Příbora, který naposledy byl kaplanem v Křelově - a ve Skrbeni dosud působí.

Historie kostela sv. Froliána .

- R. 1908 byla původní kostelní věž zvýšena na 35 m, opatřena bání a provedena přístavba předsíně. / z kaple / před první světovou válkou byly na věži 4 zvony z dobrého materiálu i dobrého zvuku.
- R. 1915 odebrán vojenskou správou zvon " Umíráček " pocházející z r. 1835 o váze 55 kg.
- R. 1916 pro tytéž účely zrekvirovány další 2 zvony o váze 298 kg. a 153 kg.
- R. 1917 poslední zvon na válečné účely. Věřící to roztrpčilo a sama kronikářka říká " že se chovali jako nepřítelni ..."
- R. 1918 10. dubna odebral varhaník Brauner z Uničova z varhan 7 píšťal cínových. Vznikla nevole a musel je nechat ... Přišlo nové nařízení : odevzdat 3 svícny a 7 píšťal - celkem 17 kg., za které se dostalo 344 k 80 hal.
- R. 1924 zakoupeny 2 nové zvony - zhotovené firmou Herold v Chomoutově.

1945 při osvobozovacích bojích byl kostel poškozen. Bylo štěstím, že bomba vážící 175 kg spadla vedle .

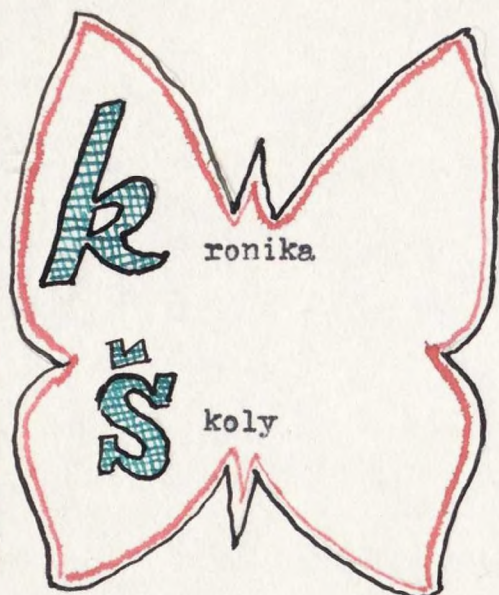
- R. 1946 byla provedena fasáda a malba kostela. Zednické práce fou Hublík z Olomouce za Kčs 144.558.-, jak zněl rozpočet. Nejnutnější oprava v r. 1945.

Roku 1888 měl prvotiny v kostele P. Matěj Kvapil, rodák Skrbeňský. Byly to prvé prvotiny v kostele.

V roce 1913 měl ve skrbeňském kostele primici P. Gabriel Vlček, nar. 1888 z č. 92, který působil naposledy v Kralovicích u Prostějova a od r. 1959 žije na odpočinku ve Skrbeni.

P. Josef Vrbka, nar. 1864 - pocházel z č. 8, byl farářem v Senici. Zemřel v r. 1926, pochován zde.

P. Josef Izák, nar. 18 - Skrbeň č. 50, vykonával úřad kněžský na Slovácku. Zemřel r. 19 - pochován zde.

ve Skrbeni založená
roku 1882 uvádí :

1854 postavila obec Skrbenšská novou školu. / Poznámka : tato škola měla popisné číslo 102- nyní má č. 122. Budova školy z r. 1854 - zbořena v r. 1946 - po válečných událostech. Stála vedle školy nyníjší .

Dříve než měla obec vlastní školu - chodily dívky do křelovské školy - vzdálené 3/4 hodiny .

Také v pozdější době chodíval podučitel nebo učitel do Skrbeně dívky vyučovat. Dívky se shromažďovaly na chalupě č. 54.

Pak vyučoval pan Matouš Mrtýnek, podučitel, rodák ze Skrbeně ve své chaloupce č. 88 / dnes Boh. Tichý /.

1859 Ustanoven samostatný učitel František Malovaný . Škola ve Skrbeni náležela děkanátu Cholinickému . Olomouckému a byla roku

1865 přidělena k děkanátu Cholinickému .

1868 na základě říšského zákona č. ze dne 25.5.1868 přešla správa školy z rukou církevních do správy c.k. úřadů politických .

Dohled nad školami svěřen c.k. okresním školdozorcům. V čele c.k. okresní školní rady byl c.k. okresní hejtmán.

V témže roce byl ve Skrbeni ustanoven prvním farářem P. Ignát Vrba .

1879 za příčinou oslav 25 výročí Jeho Veličenstva pořádána slavnost - dívky se zúčastnily slavné mše svaté.

1881 dne 10.V. slavili snatek J.c.k. Výsost korunní prince Rudolfa s královskou Výsostí princeznou Štefanií, dcerou krále belgického.

Na památku této slavnosti byly vysázeny u kostela lípy

1884 v dubnu vypukly neštovice- 3 školní dívky zemřely.

1866 rok velmi suchý. Jestli-že přišel déšť, tedy velký

- přival a zase velké sucho, takže obilí na mnoha místech uschlo.
- 21.7. 1866 krupobití, které zničilo stromy a veškerou úrodu v části katastru " stará traty, trávníky, rybníky, a oračín ." Daň byla z toho důvodu snížena na 2/3 .
- 1887 velmi suchý rok a 1.8. taková pohroma jako v r. 1886. 31.8. projížděl lokální drahou na vojenské cvičení přes Skrben J.V. císař Pán, kterého děti při průjezdu vlakem pozdravily. Taktéž při zpáteční cestě 4.9. slavnostně vyprovozen .
- 1888 trvala zima skoro do polovice března, takže jarní setí začalo teprve v dubnu.
- 1889 Zapsáno 103 dětí - 51 chlapců a 52 dívek. 2.12 v den 40 let jubilea panování J.c.k. Veličenstva velká oslava. Žákům rozdány obrazy J.V. a do školy zakoupen velký obraz. 25.2 v den pohřbu korun. prince Rudolfa smuteční bohoslužby .
- 1889 zapsáno 99 dětí - 44 chl- a 55 děvčat .
- 1890 Začátkem prosince vypukly spalničky / mouzdry /. 3. ledna 1890 zemřel důst. pan farář Ign. Vrba.
- 1890 zapsáno 101 žáků - 44 chl. a 57 dívek .
- 1891 V r. 1891 se protrhly hráze řeky Moravy a voda zaplavila Trávníky / po jarním tání sněhu /.
- 1891 114 žáků - 49 chl. a 65 dívek,
- 1892 120 žáků - 55 chl. a 65 dívek,
- 12.4.1893 odpoledne se začaly kopati základy pro novou školu a práce pokračovaly tak rychle, že do konce května byla střecha zakryta břídlíci. Stavbu provedla firma Kabeláč a Winter z Olomouce za 14.000 zlatých. Hospodářské stavení, zahradní zeď a plot před školou za 750 zl. 27.8.1893 provedena kolaudace .
- 1893
- 1894 3.9.1893 školní budova posvěcena děkanem P. Jos. Vybíralem z Choliny .
- 7.9. přivezen sem pan Samuel Mikulka, učitel z Čechovic. Až potud psal

alovaný

František, učitel na odpočinku .

- 1893-94 1.9.1893 byl správcem skrbeňské školy ustanoven učitel Samuel Mikulka. Do té doby byla zde jen jedna třída. Od 28.9. 1893 povoleno zříditi druhou třídu. Zapsáno 130 dětí - 59 chl. a 71 dívek .
- 1894-95 Opraven sklep do kterého vnikala voda, opatřen cihelnou dlažbou a zabezpečen stokou. Zapsáno 134 žáků : 66 hochů a 68 dívek . 22.12.1895 zemřel učitel na odpočinku Fr. Malovaný .
- 1895-96 zapsáno 137 žáků - 64 chl. a 73 děvčat . zřízena tělocvična .
- 1898 Zapsáno 141 dětí . 69 hochů a 72 děvčat . Nemoce : mázdřivky 17 dětí, spála 10 dětí, 1 záskrt. 4.VI. uctěna 100letá památka Fr. Palackého .
- 1899 Zapsáno 160 žáků - 77 chl. a 83 dívek . Nastoupil učitel Vyhnánek. 10.9.1898 zavražděna v Ženevě císařovna Alžběta, choť mocnáře Rakouského - zesnula majíc 61 let . A věru pravdou jest, že na šat královen skane mnohem více slz, než na zástěru selky . . .
- 1900 Zapsáno 164 dětí, 85 chl. a 79 děvčat.
1902 " 143 dětí, 75 ch. 68 děvčat.
Učebnice : pro I.r. Slabikář, II.odd. Jursova čít.
2.r. Čítanka Lepařova .
- 1904 Zapsáno 161 žáků - 86 chl. 75 děvčat. Zakoupeny školní pomůcky : parní stroj a tlakoměr .
- 1906 Zapsáno 168 žáků - 93 chl. 75 děvčat . Štursova společnost sehrála pohádku " Lesní panna " .
- 1907 Zamítnuta žádost o zřízení III. třídy .
- 1908-09 Tříletý průměr 159 žáků, všichni nábož. řím.-kat. 19.11.1908 oslava 60 let výročí panování cis. Fr. Josefa .
- 1909-10 Opětne zamítnutí III. třídy a ponechání pobočky při II. tř. Oprava školní budovy, nátěry .. 520,70 Kor.

- 1910-11 Výnosem c.k. zemské školní rady ze dne 5.4. 1910 povoleno rozšíření dvojtřídní školy na trojtřídku. Zřízeno místo nadučitele, učitele I třídy a učitele II. třídy. Třetí třída se otevírá počátkem roku 1910 až 1911. Zapsáno : 168 žáků - 77 chl. a 91 děvčat.
- Do české reálky neb gymnásia v Olomouci jezdí vlakem ze Skrbeně 9 chlapců. Všichni žáci jsou náb. římskokatolického .
- Dne 31. prosince 1910 napočítáno v obci 999 obyvatel.
- 1911-12 Zapsáno : 174 žáků, 82 chl. a 92 děvčat .
 Jako činovníci ve vzdělávacích a humanních spolcích: Samuel Mikulka, místopředseda T.J. Sokol, ve výboru čtenář. spolku Havlíček, Sirotčího spolku pro okr. Olomouc, Stanislav Vyhnánek pokladníkem místní Matice školské.
- 1912-13 Zapsáno 166 dětí - 79 chl. a 87 děvčat .
 do jiných škol v Olomouci chodí - 5 chl. a 2 děvčata.
 Pořádán Dětský den - vybráno 19 K.
- 1913-14 Zapsáno 168 dětí - 84 chl. a 84 dívek,
 Jinde 10 žáků - 5 chl. a 5 děvčat,
 Třetí Dětský den - vybráno 52 kor. 75 hal.
- Arcivévoda František Ferdinand a jeho choť arcivévodkyně Žofie úkladně zavražděni 28.6.1914 v Sarajevě, kde dleli na manévrech. Do otevřeného automobilu byla Kaprinovičem vržena puma, kterou arcivévoda ramenem odrazil, takže vybuchla za automobilem a ranila jiné osoby. Když se pak vraceli z radnice sarajevské opět automobilem - byla z obecenstva několikrát vystřelena. Oba vladaři byly těžce raněni a převezeni do Konaku, kde krátce nato zemřeli. Pohřeb v pátek 3.7.1914 a pochování jsou v rodinné hrobce zámku Artsteittenu .
- Stanislav Vyhnánek ustanoven zástupcem nadučitele.
- 1914-15 Zapsáno 171 žáků - 78 chl. a 93 děvčat .
 5.6. vypomáhal František Král ze Skrbeně .
 Uvolněna byla II. třída na zřízení školy pro 8. pluk dělostřelecký .
- Válka : I. část od 28.VII.1914 - 1.XI. 1915 .
 Dne 28.7.1914 následkem děsné události sarajevské vypovědělo mocnářství naše Srbsku válku z níž se vyvinula postupem události válka světová. Sbor učitelský během této strašlivé války - největší jaké zaznamenaly dějiny - zaséval do srdcí žáků svých vroucí lásku k vlasti, předváděl jim obrazy znázorňující velikost Rakouska v dobách minulých, líčil rekovné skutky z našich dnů, vypravoval o vítězstvích a bojích našich chrabrých vojsk na severu, východě i jihu, ve školních síních se ozývaly básně opěvující vlast a zaspívány písně velebící reky její .
- 1915-16 Zapsáno 170 žáků - 77 chl. a 93 děvčat.
 168 náb. řím.-kat. - 2 evengelisté .

ZA V

álky byla II. tř. přeměněna na školu vojenskou .

- 1915-16 Poněvadž následkem výnosů vyšších školních úřadů používáno mládeže školní ku pracím hospodářským na poli - dostoupila školní návštěva nepřítomných na 28.3 % .
- 1916-17 Zapsáno 164 žáků, 76 chlapců a 88 děvčat - vyznání římsko-kat. bylo 161 žáků a 3 evangelisté. Tentokráte bylo vyučováno bez čítanek, jelikož dřívější všechny byly zapovězeny a nových nebylo. Ve druhé polovině měsíce listopadu nastoupil vojenskou službu zde působící učitel Josef Petřek. Jako prvá léta - i ve třetím roku války sloužila naše škola účelům válečným . Vyučovalo se pouze ve dvou třídách prvního poschodí, kdežto přízemí byla zařízeno na škole vojenskou. Aby vojíni dlouho nemuseli hledati učebnu - byla na dveřích bývalé třídy " maličkých " zcela správný nápis jednoznačný " Militär Schule ". V místnosti se vyučovalo základům dělostřelnu - jazykem německým. Dne 9. prosince oslaven byl žactvem a učitelským sborem - pád města Bukurešti. Školní budova vyzdobena prapory v barvách zemských. V lednu pracoval sbor učitelský na soupisu zásob. Návštěva školy dosáhla značné poruchy - 32 % zameškaných dní. Prázdniny zakončeny 15. července - děti napomenuty, aby o prázdninách náležitě se chovaly a rodičům svým v pracech polních výdatně pomáhaly.
- 1917-18 Vyučuje se dosud ve dvou třídách. Třída v přízemí rezervována jest pro dorost budoucích důstojníků. Od 19. srpna 1918 obsadilo školu vojsko 9. pluku dělostřeleckého. Do třídy třetí umístili tito hoši švarní - lavice z ostatních tříd, takže tato třída se stala skutečnou barikádou. Pestrá jest podívaná na tyto vojíny tváří osmahlých. V noci vždy " určení " odcházejí na hlídku, kteráž střídá se za dvě hodiny. Živo a rušno jest v naši školičce - od rána do večera. Třeba míti nervy ocelové a spánek klidný. S těmito válečnými hrádky zápolily naše děti o vavřín záslužný - různými sbírkami na účely dobročinné. A učitelský sbor ? Kromě těchto sbírek agitoval čile pro 7. a 8. půjčku válečnou.
- 1918-19 Zapsáno 161 žáků - 82 chl. a 79 dívek všichni nábož-enství římsko-katolického. Předsedou místní školní rady jest dosud rolník Fr. Lón. Zde prozatimně ustanovený učitel Josef Petřek přidělen prozatimně jako správce školy do Pavloviček .-

Časy,
seměnu

KONEC VÁLKY

Pátý rok války světové .

I v tomto roce světového zápasu stala se škola útočištěm 40 vojinů 9. pluku dělostřeleckého. Okupovali celé první poschodí - od 22. srpna do 10. září. Škola byla otevřena ve dne v noci. Protesty správce školy byly bezvýsledné. Když 10. září - odnesli vojíní z těchto tříd své slavníky a rekvizity - objevil se tu náhle nejvyšší vrchní velitel z Krakova generál Benigni. Cupkaje po schodech kamenných chtěl vykonati visitu. Nalezl ovšem třídy - bez mužstva. Co následovalo, lze si snadno domysleti . . .

Třídy byly zpustošeny, že musel býti povolán hned zedník, stolař, zámečnick, kovář, sklenář, malíř i čistička, aby tyto nešťastné třídy - byly opět k světu přivedeny. Do 16. září bylo vše nově zrestaurováno ve třídách, tyto zakoupenými biologickými obrazy dekorovány, tabule školní na svá místa postaveny a čekalo se pouze na žatvo, kteréž ovšem dlouho na sebe čekati nedalo.

A ševal dětský opět zahlaholil ve třídách. Mezitím válka světová chýlila se ku konci a to výsledkem, který nikdo nečekal.

Ústřední státy byly poraženy - Rakousko ztroskotalo a z trosk těchto povstaly státy nové .

Tak 28. října 1918 proklamován jest m.j. samostatný stát " Česko-slovenský " s presidentem T.G. Masarykem .

Město Praha stalo se městem hlavním a sídlem vedoucích našich úřadů. Stát nově zřízený přijal formu republiky - provanut jsa duchem demokratickým.

Školství octlo se rázem v jiném ovzduší a postaveno na základy nové.

V pátek 8. listopadu komána na zdejší škole vzpomínka na nešťastnou Bílou horu.

V sobotu dne 20. prosince 1918 oslaven všeobecně příjezd presidenta T.G. Masaryka do Prahy. Aby tento památný den utkvěl v paměti a srdcích - uspořádána školní slavnost - při níž sborem učitelským bylo poukázáno na nehynoucí zásluhy presidentovy - na jeho neúmornou práci a stvoření československé légie.

A pracovalo se nerušeně ve třídách až do 22. ledna 1919 a pak prázdniny šest neděl pro nedostatek uhlí.

P

řevrat

28. října 1918 .

A přišel den toužený, radostný, kdy zaplesala srdce, vytryskly slzy . . .

Byl přivítán nadšením schopným dalších obětí a strádání a ovšem též průvodem obcí, slavnostní řečí profesora Hrdličky z Olomouce před školou a smělými nadějemi do budoucna .

O

Hned počátkem války byl do Skrbeně přemístěn IX. dělostřelecký pluk "Kaiser" z Prahy. Mužstvo ubytováno po sýpkách, kůlnách / s koňmi /, důstojníci, vyšší poddůstojníci a kanceláře po světnicích větších domů. Ze ubikace nemálo trpěly je jisto Poplatek za ubytování byl nepatrný. Dobře bylo, kde měli světnici neobsazenu nuceně a tak mohli do bytu vzít jednorochní dobrovolníky, kteří si museli byt platiti sami - dle požadavku majitelů .

Tito jednorocháci byli většinou bohatí synkové, kteří u dělostřelectva hledali jakousi záchranu - na krejcar nehleděli a tak se stali zdrojem slušných příjmů.

Odjížděli "maršbaterie", přicházeli nováčci, střídali se velitelé - na vesnici stále klapání podpadků, povely, křik, troubení, "visity". S mužstvem občanstvo brzy se seznámilo. Byli to Češi, Němci, Srbové z Bosny.

Důstojníci tvořili vždy oddělenou kastu, většinou to byli Němci - odrodilci, Čechů málo. Každé vítězství se hlučně oslavovalo v důstojnické jídelně pitkou a vyvěšením praporů.

Pluk byl jednou přehlížen arcivévodou Salvatorem. Vojáci vymetly vesnici, na "svých" význačných místech vyvěsili prapory. Byli u občanstva zájem, pak jen ze zvědavosti a aby sehochům nic nepříhodilo.

U kostela přivítal hosty starosta Mikulka. Obec dostala úřední uvědomění o inspekcii s průzračnou tendencí - říd. učitel Sam. Mikulka / vyzvaný obcí / a žačka česky, farář Kužela německy. Vítání byl přítomen malý počet obecnstva.

Ač se tehdejší činitelé obce přičiňovali o přeložení pluku, byla jejich snaha marnou. Vojsko bylo tu až do převratu. Němecští důstojníci se tehdy rychle rozjeli, české mužstvo vypomáhalo službou v Olomouci. Ze zásob pluku byli pak vyzbrojeni Sokoli ze Skrbeně, kteří konali strážní službu v Olomouci - v prvých dnech popřevratových .

A válka sama .

Byla kolesem, které nemilosrdně drtilo své oběti .
Ženy a děti doma nemilosrdně hladověly, mrzly - a mužové šli - protože nebylo vyhnutí .

Ale každý hledal nějakou cestičku ven . Umělou nemoc, podplácení, reklamování, zranění, zajetí . Velezrada - ovšem neúčinná - kvetla .

Každý, kdo jen trochu měl svědomí a uvědomění či rozhledu tušil, že přijde naše vítězství, ale kdy . . . kdy . . .

. - 0 0 0 0 0 0 - .

Dne 25. měsíce května 1919 uspořádána v této obciskolskou jednotou velkolepá slavnost - též za pomoci žactva, sboru učitelského, občanstva a různých spolků, při kteréžto slavnosti vsazena jest

" Lípa Svobody "

jakožto symbol svobodného Slovanstva ze jha Habsburků a nově ustavené republiky **Č e s k o s l o v e n s k é**.

Ve Skrbeni, dne 28. června 1919.

Samuel Mikulka,
správce školy .

Rok 1919 - 1920 .

Zápis prvňáčků vykonán dne 14. září 1919 - v neděli .

Zapsáno : 9 chl. a 5 děvčat - celkem 14 dětí,

do školy chodilo 85 chl. a 77 dívek - 162 dětí,

všichni náboženství řím.- katolického.

Jinam chodí : Loutocký Vít, Fiala Frant. a Korantinová Anna,
do české reálky v Olomouci -

do měšťanské školy v Olomouci pak : Voglová Františka, Čechová Anna, Dočkal Josef, Kolíbalová Marie .

Školní rok začal dne 16. září 1919. Žactvu oznámeno, aby se staly dobrými republikány - tím, že budou do školy pilně choditi a rovněž se učit. Též jim sděleno, kterých školních věcí mají si ku příštímu vyučování sjednati.

Ku konci zpívána národní hymna " Kde domov můj " .

Škola jest trojtřídní a v každé třídě obraz presidenta T.G. Masaryka. Vyučuje se celodenně, domoledne i odpoledne. Ráno v 8 hodin, odpoledne v 1. hodinu.

Členové učitelského sboru : Samuel Mikulka - učí III. třídu, Marie Slámová - učí II. třídu, literární učitelka Růžena Králová - učí I. třídu, katecheta dp. František Kužela, učí náboženství ve všech třídách .

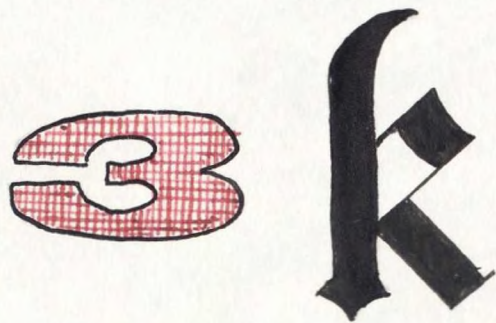
Předsedou místní školní rady byl rolník Fr. Lón.

Byla to svízeľ. Děti chtěli číst a nebylo čítanek. Co se tedy čtlo ? " Podzim " od M.S. Dobiáše, " Zima " od téhož vydavatele. Později byla vydána čítanka od Fr. Kloše.

Toho roku pořádány různé sbírky a vybralo se na " Dětském " dni - 95,68 K, na " Den svobody " 22,36 K a na koledách o vánocích 113,80 K .

Dne 30. června zakončen byl školní rok .

Samuel Mikulka,

EK

Události roků : 1920 - 1937 .

Letopisy obce S k r b e n ě

od roku 1922 .

Tato pamětní kniha čítá 324 stran .

Ve Skrbeni dne 28. října 1922

Obecní úřad ve Skrbeni
u Olomouce

Lakomý František,
starosta.

KRONIKA

OBCE

SKRBEŇĚ

Jak suchým Tacit
poznámenal perem . . .

P. Bezruč .

Osoba kronikáře :

Byl jsem obecním zastupitelstvem jmenován kronikářem
obce Skrbeňě.

Jsem zdejším rodákem / nar. 9. dubna 1892 / učitelem.
Nyní jsem ustanoven zatímně v rodišti, mým definitiv-
ním místem je sousední Horka.

Jmenuji se František Král .

Opis r. 1966 :

- js -

Dnešní stav obce .

Obec Skrbeň má 155 domů . Jednotlivé její části mají jména :

Dědina - střed vesnice -
 Vyhnálov - ulice k Příkazům -
 Zápověď - k nádraží -
 Podvrbí - část za školou -
 Žaběnee - odlehlá část za Podvrbím a Dvorem -

K obci patří také samota Křepelka a Gandie .

pozn. - js - 1966 :

samotný dům " Gandie " - majetek manželů Vysloužilových, později Š. Drahníka - nacházel se za Křepelkou a státní silnicí od Břuchotína k Ústínu - měl pop.č. 86. Byl v r. 1961 zbořen a domovní číslo přeneseno na Pallův dům na Podvrbí .

Počet obyvatel :

Při sčítání 15. února 1921 bylo v obci 969 obyvatel - z nich 10 Němců a 1 Polák .

Dle náboženství :	římsko-kat.	877 obyvatel
	československého ...	83 "
	evang.	1 "
	československého	1 "
	pravoslavného	1 "
bez vyznání	6 obyvatel

Mluví se " klasickou " hanáčtinou .

Katastr obce má rozlohu 778 ha, 10a, 44m ²

Obyvatelstvo zabývá se především zemědělstvím .

V obci je : trojtřídní škola, kostel, fara, železniční zastávka, lokální dráhy Olomouc - Kostelec, poštovní úřad, velkostatek města Olomouce. Četnická stanice v Příkazích .

Rybníky : " Močidlo " - k Břuchotínu ,
 " Nadymač " - na Vyhnálově k Hynkovu ,
 " Lovisko " - na Žaběnci .

Poslední změny v obci - 1915 - 1924 :

V posledních letech války a těsně za ní - staly se v obci mnohé změny, jež jsou jí k prospěchu i ozdobě .

Tak byla vydlážděna silnice obcí od nádraží ku hřbitovu, jež v době dešťů - hlavně v podzimní práce - byly bezedným blátem .

Současně s ní provedena podél ní kanalizace a stavěna silnice Skrbňan - Horka .

Zavedeno elektrické osvětlení v domech i na vesnici - urychleno nedostatkem petroleje .

Dlažba vyhnálova, kanalizace ulice od kostela kolem fary a na Podvrbí .

Osázení obce ovocnými stromky. Scelení pozemků .

Všechny tyto podniky vyžádaly si velkých nákladů a občané jimi projevili nemalý smysl pro hospodářský pokrok.

Některé z nich byly již " zralé " k provedení před válkou, / dlažba obce, elektrika / ale jejich uskutečnění byla bržděno neporozuměním některých občanů - na škodu všech . Později si vyžádaly náklad desetinásobný .

Světová válka :

Světová válka těžce přešla naši vesnici . Mnoho vojáků ztratilo život v poutech rakouských. Byli to starší otcové rodin i mladé naděje rodičů . . .

Řada jich se dostala do zajetí a četné procento stanulo pod prapory legií .

Legionáři na frontě

<u>ruské :</u>	1.	Andrýsek Josef,	studující - abit.reálky,
	2.	Mikulka Josef,	domkař č. 58,
	3.	Mikulka Frant.	učitel ve Štěpánově,
	4.	Mouca Josef,	dělník č. 30,
	5.	Procházka Josef,	kožešník ve Vídni,
	6.	Sedláček Frant.	dělník - padl .
	7.	Sedláček Jan,	jeho bratr - dělník,
	8.	Vymětal Josef,	učitel,
	9.	Zlámal Gabriel,	rolník - č. 20,
	10	Směták Jan,	dělník,
<u>italské</u>	11	Dokoupil Jar.	zahradník,
"	12	Procházka Frant.	abit. gymnasia .

Díky Vám !

FK

rantišek - rál - kronikář :

V

zpomínky starých občanů :

Asi v letech 1850 - 1870 .

Abych mohl zaznamenat vzpomínky žijících starých občanů, dal jsem dětem ve škole řadu otázek, jež jim dědové vyprávěli.

Srovnáv odpovědi navzájem a doplniv neurčité přímými dotazy u stařečka Františka Hladiše - narozeného r. 1839 v Příkazích - Cyrila Smětáka, nar. 1844 ve Skrbeni a Jana Mrtýnka - nar. 1846 ve Skrbeni - uvádím je souvisle. Osvětluji dobu kolem roku 1850 - 1870 i pozdější .

Domy :

Skrbeň měla v té době domy povětšinou dřevěné, omazané blátem neb z cihel nepálených / vepřovic /. Štítů mezi domy nebylo - takže se mohlo přecházeti z půdy na půdu .

Žudry :

Grunty měly žudry - dlouho u Hostů č. 38 / dnes Vašíčků /, u Mrtýnků č. 56, nejdále u Vrbů č. 44 - ale i jinde. Krytina byla dochová / sláma /.

Val :

Cesty vesnicí byly neurovnané, blátivé, močůvka vytékala z domů na vesnici - ponejvíce do " valů ", který vesnicí protékal. Začínal ve větší šířce u Dvora / tenkrát pivovaru /, byl značně široký a hluboký, takže se v něm i koně plavily. Hlavním jeho mapajedlem byl pivovar. Že voda v něm nebyla nejčistší - tož jisto .

U břehu valu stálo několik moruší, neboť řídící učitel Malovaný byl pěstitelem bourců. Od moruší vycházel .

Škola :

Za dnešní školou č. 122 - bylo trní, zarostlý úvoz, kde se mládež ráda proháněla - odrostlá si tam v neděli - nerušená otcí - v karty zahtála .

Proti Voglově hostinci č. 16 - vedle Dvora směrem k Podvrbí - stála kaplička, jež byla při stavbě staré školy č. 102 - vedle nové - zbořena. Stará škola postavená v r. 1854 byla v r. 1946 rovněž zbourána .

Kolem této staré školy byla zřízena zahrada v níž později postavena nová škola / v r. 1893 / a kůlna pro mlaticí soupravu . Poznámka : kůlna zbořena v r. 1960 .

Pole :

Pole táhlo se směrem k samotě Křepelka a za ni . K Hynkovu, Horce a k lesu se prostíraly močálovité louky. Byly brázděny příkopy plnými vody a hojností ryb. V pole pro vlhkost se nemohli proměňovati. Dále pak ve vyšších místech položené / na Rybníku, Okošíně, Zahradníčku, Oleškách - byly porostlé řídkým lesem, který se táhl různě hustý obloukem k příkazským hranicím ak Hynkovu. Rovněž olšový a vrbový porost byl za dnešním Močidlem .

Plodiny :

Pěstovalo se obilí, len, konopí, hojně luštěnin, čočka, hrách, vikev - později mnoho hrachu.

Po žních se zasévala strmská směska pro dobytek. Zelí se strouhalo i z krmné řepy do sudů na jídlo v zimě.

Zemáků se pěstovalo méně - máku mnoho. Sedlák měl 3 - 6 mír zemáků, máku 12 až 18 měric - i více .

Nářadí :

Náčinní bylo dřevěné, pluhy měly radlice potažené plechem. Hlavním náčiním chudých byl rýč a motyka .

Rybníky :

Dnes jsou ve Skrbeni dva rybníky a ty na vodu chudé / Nadymač a Močidlo . Ještě pře dvacetí roky tekla voda potrubím pod cestou do Nadymače a z něho do Prádlu za dvorem a dále Žaběncem k lesu. Rovněž na louce za Žaběncem byl rybník, po němž dnes zůstal močál. Jiný rybník byl - třeba nehluboký - při silnici od nádraží ke kovárni č. 1. Dělalaly se tam " vepřovice " na přilehlých loučkách a tak povstal .

Rejdiště

Po jeho vysušení zřízeno tam obecní " rejdiště " pro hovězí dobytek, což se dlouho neudrželo. Bylo prodáno obci Sokolu na letní cvičiště. Název Rejdiště se dosud udržuje.

Na loučkách u nynějšího Močidla byly ještě dva rybníčky - močidla - na moření lnu. Mezi nimi stávala " pazderna ".

Také u Hradiska byl bažinatý rybník. Za Hradiskem k Hynkovu počínaly " Trávníky ".

Po nynější most železný " chalupnický, za ním byl "sedleky Na obou se pásly koně ve dne i v noci. Pro dobytek k zřízena byla studně a voda napouštěna do koryt. Čelediní večer po práci na koních zajeli na pastvisko, koně pustili a jest-li je ráno potřebovali - zůstali na noc v boudě a ráno je chytili a zavedli zas do práce. Za chladnějších nocí šli se ovšem čeledinové vyspat domů. Na koně dohlíželi " koťaři ".

Dobytek :

Vepři a krávy měli též svého pastýře. Krávy se pásaly u Močidla a na poledne i večer šly domů. Na podzim po otavách byly pásány na panských tj. městských lukách. V té době měli ve Skrbeni u chudí krávy / i " hofeři - lidé v nájmu /, protože byla hojnost luk a laciné.

Pivovar :

V budově dnešního velkostatku " Dvora " - byl pivovar, kde se vařilo výborné skrbeňské pivo a palírna na kořalku.

Nájemci : Frélich, Hatschek, Knotek. K nájmu pivovaru patřila jen část pozemků. Ostatní pole - mezi loukami, na Rybníku, Okošíně, Zahradníčku - měli najato domácí.

Tráva na loukách byla každoročně prodávána. Žel, že domácí nájemci špatně platili a proto byl velkostatek po zrušení pivovaru pronajat v celku Mayovi / cukrovar Hejčín /, který zbylou sladovnu dal první době do pronájmu sladaři Briesovi z Olomouce.

Obecní hostinec:

K pivovaru patřila i budova dnešního obecního hostince, kde bývala napřed palírna kořalky a hostinec. Název na " Palírni " se dosud užívá.

Fara :

Když se měla zřizovati fara - město Olomouc, aby nemuselo platit - dalo obci palírnu na farní budovu / zdarma /. Občané nechali budovu obci - hostinec nezrušili a v přilehlé zahradě palírny postavili novou farní budovu.

Pazderna :

Při stavbě fary rozbořili zedníci / byli to " horáci " / starou pazdernu u močidel - jež se stala, když se už len tolik nepotřeboval a nepěstoval - peleší podezřelých lidí. Na tajnou žádost občanů přišli četníci - za jejichž asistence lidé se museli vystěhovati a pazderna zedníky stržena a rozbořena. Občané si netroufali sami - bále se - že by byli vypálení.

Hostinec :

Kromě " Palírny " - byl hostinec na domě č. 53, tehdy u Cytílů, v rožním domě č. 40, kde se též sekalo maso, stejně jako na Palírni - ovšem jen v neděli. Ve všední den maso téměř nikdo nekupoval. Čtvrtý hostinec byl v domě č. 43 - .

Pošta :

Byla do Skrbeně nošena příležitostně z Olomouce. Potom ji donášel občan Očenášek z Olomouce a Křelova. Pak byla Skrbeň přidělena poštou do Nákla anebo do Horky. Z těchto vesnic ji dlouhá léta donášela stařenka Coufalova. V nynější době ve Skrbeni zřízena sběrna pošty / v mlékárně p. Hřivny / jež byla proměněna v samostatný poštovní úřad.

Skala:

Mezi Skrbeni a Horkou je skala, která teď v době válečné

poněkud obživla, protože doprava kamene drahou je drahá . Před válkou / I. světovou / se však v ní už léta nelámalo. Kámen je hluboko a jámy se zalévají vodou. V dobách pamětníků bylo tu však živo a rušno . V ní lámalo se kamení na Skrbeň i Horku a na všechny pevnosti u Křelova a Černovíra.

Při stavbě pevností si prý lidé hodně vydělali, zvláště majitelé potahů i z okolních vesnic - odvozem kamena ze skály " Partafira " / dozorce za šrůtku masa napsal dvě i tři řady... Již tehdy " z cizího krév netekla ". Pevnosti stavěli tehdy vojáci ubytovaní ve vedlejších vesnicích. O 3 hodinách ráno vstávali - aby zavčas dorazili do práce .

Kaplička -

Kaplička ve skale je na paměť neštěstí . Dříve tam stála Bipa s obrázky, kterou v r. 1855 vítr při strašné vichřici vyvrátil.

Když byl ve skale zasypán lamač Mrtýnek ze Skrbeně - jeho syn František tam kapličku postavil. Byla obnovena a je udržována p. Martinem Coufalem z č. 12 na Podvrbí - synem druhého manžela vdovy po Frant. Mrtýnkovi.

Pokrmý :

K snídani se jedla polévka / česnečka, kmínová /, na předsnídávku chléb s tvarůžky / dobré se dělaly na čísle 2, pilo se pivo : dobré i " patoky " / gatové tj. pivo z druhého politého mláta - jež se nechalo doma vykvasiti. " Patoky " bylo prý lepší pivo než dnešní / rok 1924 / a laciné - más za 2 krejcarý .

Lidé pracující v pivovare dostávali deputátní, které ani nespotřebovali a laciněji prodávali . v pustý - tj. církevní dny s ujmou na mase - se mastilo olejem konopným a makovým .

Zábavy :

Staří se bavili karbanem - mladí tajně - hrou v karty, hrou v kuželky, při každé příležitosti dle možnosti pitka. řada gruntů či chalup byla propitá . Mládež si někde za humny zatančila - zaspívala. Hojně zábavy bylo na přástkách .

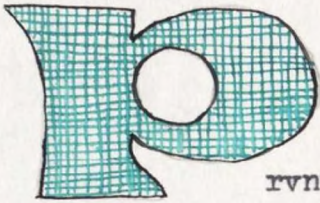
Svítilo se loučemi dubovými, lněným olejem - chudí lojem - protože len peněstovali a lůj byl laciný. Nikdo jej nejedl. Svíčky z něho dělal řezník, nebo lidí sami.

Tlačení oleje

Lněný olej - konopný i makový - tlačil se na gruntě č. 40 u Králů, tehdy u Špručků. Jezdili sem i z okolních vesnic. Zařízení bylo dosti složité. Sedm "stup" na zdvihání bylo taženo koněm. Pak se semeno třelo, pražilo a teprve potom se olej lisoval .

Oheň se rozdělával křesáním kamene, později sirkami z Loštic .

Kostel a škola mají samostatnou staň .-

Události 1919 .

rvní republikánské volby konaly se 15. června.

U nás kandidovaly dvě strany. Republikánská strana čsl. venkova - k níž se připojily všechny živly protisocialistické / jmenovitě lidovci / a strana sociálně demokratická.

Republikánská strana získala 9 mandátů- socialistická 6 mandátů.

Starostou zvolen p. Frant. Lakomý, stolař, / rep./
náměstkem p. Josef Andryšek, / soc. dem./

Po volbách se příslušníci z obou výše uvedených kandidátek semkli a tak byly v obecním zastupitelstvu tři strany .

1920 .

Požár

8. března po 8 hodině ráno vypukl na Zápovědi u Peřinů požár od komína - při pečení chleba a zničil 23 domků, které byly velmi ztěsnány a kryty většinou slamou. Při požáru uhořela 50letá Josefa Sedláčková, jež zachraňovala svou kozu - několik osob bylo popáleno.

Na pohořelé byla uspořádána sbírka po vesnici, okresu i jinde a postižení obdrželi podporu od státu dle pozdějšího zákona o stavebním ruchu. Proto s nevídaným úsilím dali se do práce a do stavby nových prostornějších budov.

Žel, že to bylo v době největší poválečné drahoty. Když pak později rapidně poklesla cena vepřového dobytka - jehož chovu minili se věnovati a podpory nedosáhly úměrné výše k drahotě - stala se jejich situace velmi těžkou .

Soudně byl prodán domek vdovy Františky Hékalové / r. 1924/, který koupil největší věřitel - horecká záložna .

Volby do Národního shromáždění : 18. dubna .

Voličů : 512, odevzdáno 482 platných lístků

1. Čsl. soc. demokracie	183	hlasů
2. Republikáni	167	"
3. Živnostníci	27	"
4. Lidová	23	"
5. Nár. dem a agr. oposice	22	"

do senátu :

1. Čsl. soc. dem.	191	hlasů
2. Republ.strana	172	"
3. Lidová	22	"
4. Nár. dem a rep. oposice	19	"
tři německé strany celkem	5	hlasů .

4

1 9 2 1

květ-na konána byla u pomníku " Padlých " první mše cikrve československé. Účast věřících i zvědavců velká. Kněz se převlékal na gruntě Zlámalově č. 20.

Scelování :

11. června konána byla volba scelovacího výboru. Jednání o scelování započalo sice už 7. března 1912 - ale pro odpor obce Hynkova a města Olomouce oddalováno a válkou docela přerušeno .

1 9 2 2

Hasičská stříkačka

8. dubna zkoušena motorisovaná stříkačka. Přidělení benzinového motoru a úprava stála 17.000 Kčs.

1 9 2 3

Na jaře přistěhoval se do obce Skrbeně stavitel V. Špaček a opravil svůj dům čp. 3.

Volby :

16. září konány druhé republikánské volby do obecního zastupitelstva.

Odevzdáno 509 platných lístků.

1. Čsl. strana lidová	139 hlasů - 4 mandáty.
2. Čsl. soc.demokratická strana	147 hlasů - 4 mandáty.
3. Republikánská strana agrární	223 hlasy - 7 mandátů.

Se stranou republikánskou na společné kandidátee byla Živnostenská strana. Pokrokové strany byly združeny pro skrutinium.

Starostou zvolen p. Frol. Novák, rolník č. 11 / republikán / náměstkem se stal p. Ant. Stoklasa, krejčí, čís. 89 za stranu sociálně demokratickou.

Scelování : Na podzim odevzdány zatímně náhradní pozemky do vyřízení rekursů. Téměř každý se cítil zkrácen - několik i hodně - ale většího rozruchu a nevole nebyla .

1924

D

ne 3. března zemřel první republikánský starosta obce pan František L a k o m ý .
Byl mužem vzácných vlastností, ochotný nezištný veřejný pracovník / na ochotnickém sokolském divadle / který povinností starosty obce se věnoval.
Jeho práci nad hrobem ocenil starosta obce Novák a starosta Sokola - Král .

Cvičení Orla :

27. července první veřejné cvičení Orla u Lónů na dvoře č.40
2. listopadu svěceny nové zvony zakoupené do kostela.

Mlékárna :

V tomto roce provedena likvidace rolnické mlékárny, jejíž budova koupena obcí. V mlékárně se započalo pracovat v r. 1900. Válka její činnost ochromila a provoz zastaven v roce 1919 docela . Lidé se totiž zaměřili na výnosnější zpracování mléka v domácnosti a tak družstvo likvidovalo úplně.
Obec pořídila z budovy obecní dům / pro schůze obec.zastupitelstva, kancelář / - zvětšeny místnosti poštovního úřadu, do budovy pořízeno nové schodiště - před ní zahrádka .

Sokolské cvičiště na " Rejdišti " oploceno.
Zřízeno rejdiště / výběh / pro hovězí dobytek na obecních pozemcích u Močidla .
Z obce Skrbeně se odstěhoval stavitel Špaček .

Nález popelnic /

Na podzim vyoranó motorovým pluhem mnoho zbytků popelnic na pozemcích " Hradisko " . Nález ohlášen na příslušných místech

Komunistická schůze :

28.12. konala se veřejná schůze Komunistické strany v sále obecního hostince. Referoval učitel Volek z Kostelce. Návštěva malá a většinou z Horky a Řepčína .

1925

První pravoslavná mše :

Malá skupina příslušníků českoslevenské cirkve se oddělila a přestoupila k cirkvi pravoslavné. 4. ledna konala se pak první mše této cirkve ve III. třídě . Duchovní Leixner z Olomouce.

1. února pořádala místní organizace soc. demokratická schůzi o starobním pojištění a pozemkové reformě na zdejším velko-
statku. Účast vzhledem k 2. bodu veliká a to příslušníků všech stran. Rečník se dlouho zdržel u I. bodu. O pozemkové reformě řekl, že není zákonitého podkladu a o drobný pronájem se může jednat s obcí Olomouc. Jak jednání dopadne záleží na složení městského zastupitelstva - na početnosti dělnických zástupců. Proto : organisujte se . . .

1925

O

slava 75. narozenin
pana presidenta

T G M asaryka

konala se dne 6. března v 7. hodin večer ve III. třídě školy a celá budova byla osvětlena.

Nad vchodem světelný nápis " Buď zdrav - Osvoboditeli ! "

Děti přednášeli vhodné básně, písně, proslov učitele Krále.

Byl přítomen starosta obce Novák a předseda místní školní rady Coufal .

Dětské ozdravovně pí Masarykové odevzdáno žactvem Kčs 10.--.

V neděli dne 8. března pořádána oslava narozenin pro občanstvo pod protektorátem obecního zastupitelstva. Sál naplněn obecnstvem, které přivítal starosta obce.

O životě a práci p. presidenta promluvil profesor Dr- Barthel z Olomouce. Hudební kroužek Sokola zahrál hymny. Dva žáci ze III. třídy přednesli vhodné básně a několik žáků zapělo sbor k 7. březnu za doprovodu školského orchestru.

Na Masarykovu ligu proti tuberkolose zasláno Kčs. 74.--.

Divadlo :

15. března sehrál dorost republikánské strany div. hru od brí Mrštíkú " Maryša ", která byla dne 22. března opakována.

Schůze strany živnostenské konala se 22.3. odpoledne v obec. hostinci. Thůma " O politické situaci ".

Pronájem hostince :

29. března pronajat obecní hostinec na 4 roky p. Tomáši Čechovi za roční nájemné Kčs. 12.000 .

Na tutéž dobu má pronajat sál Sokol - za určitých podmínek.

Místní jednota Orel uspořádala 29.3. večer v sále divadelní hru " V černé rokli ".

Požár :

Dne 2. května vypukl o 9. hodině večer požár doškové střechy stodoly gruntu č. 46 / vdovy Vyhlídalové / a úplně ji zničil. Štěstí, že silný vítr vál do polí a okolní domy byly proto v bezpečí.

Zdejší hasiči užili poprvé ve Skrbeni motorizované stříkačky, jež se osvědčila. Po tři hodiny pumovala největším proudem při spotřebě 7 kg. benzínu a vyčerpala tři studny. Příčina požáru nezjistěna .

Dne 24. května sehrál Orel opět div. hru " Cikánčin závoj ".

21. června uspořádal zdejší učitelský sbor výstavku ručních

prací žáků. Navštívilo ji na 200 dospělých osob.

Nehoda :

24. srpna při mlácení chalupnickým parním strojem u p. Tom. Spurného spadl řemen z kola regulátoru, čímž uveden stroj do nejprudšího chodu. Zohýbány osy mlatičky, poškozena ložiska, potrhán hlavní řemen. K úrazu nepřišel nikdo - ale vznikla škoda 1.200.-Kčs.

Telefon :

Dne 3. září otevřena u zdejšího pošt. úřadu telefonní ústředna a telegrafní úřad .

Archeologické nálezy :

31. srpna započato s archeologickými vykopávkami na Hradisku na nejvyšším místě - v režii města Olomouce, jemuž po scelování pozemky patří. Výsledky zklamaly očekávání. I ve značné hloubce nalezeny jen střepiny nádob. Na vrcholku pak vykopáno : 3 kostry z nichž dvě zachovalé. Byly položeny v rovné poloze směrem / obličejem / k východu. Jedna měla při sobě železný nůž. Pak práce přerušeny - až bude vykopána řepa na svahu ke Skrbeni.

Požár -

Po nedělní zábavě asi o půl 1. hodině v noci 19. října vypukl požár na Vyhnálově u vdovy Vodičkové č. 68, kde hořela došková střecha. Rychle se rozšířil na tři doškové stavení / Ohánkovo, Hekalovo a Andrýskovo. Shořely střechy, zásoby píce, poškozeno zdivo, okna a pod. Hasičské úsilí soustředilo se na ochranu sousedních domů. Nesnáz způsobil nedostatek vody v Nadymači, což bylo příčinou půtky mezi hasiči a správcem sladovny Kamínkem. Požár byl založen - nevyšetřeno kým - ale vznikl náhle po ukončení zábavy, kterou pořádali dělníci zaměstnaní při nakládání řepy pro holický cukrovar.

28. říjen :

28. října oslaven národní svátek divadelní hrůu " Zvony " pořádal Sokol a proslov měl učitel Král.

Volební schůze :

1. listopadu zahájeny volební schůze do Nár. shromáždění. 1.11. schůze strany živnostenské, 7.11. soc. demokratické, 13.11. strany republikánské a lidové, 14. listopadu strany komunistické.

Všechny schůze konaly se v hostinci u Voglů č. 16 a účast byla malá. Poměrně největší účast byla na schůzi republikánů a komunistické.

Volby :

konaly se 15. listopadu za naprostého pořádku a značného zájmu občanů. Nesnáz působila občanům současnost volby do poslanecké sněmovny a senátu.

Počet zapsaných voličů	256 mužů	313 žen	-	569 celkem
skutečných	243 mužů	294 žen	-	537 celkem.

Do senátu volilo ... 203 mužů a 238 žen - 441 celkem .

Kandidátní listina obdržela : do sněmovny - senátu

č. 3.	Čs. str. agrární a konserv.	12	10
5.	Čs. soc. demokratická	114	92
6.	Deutsche Nationalpartei ..	0	1
8.	Živnostenská strana	57	43
12	Nár. strana práce	6	9
14	Čsl. domkařsko-malorol. str.	14	0
15	Komunistická strana	53	43
17	Deutsche nat. arbeitpartei.	0	1
20	Čsl. nár. demokracie	0	3
21	Čsl. strana socialistická.	22	15
26	Čsl. strana lidová	113	95
22	Republ. strana zemědělská.	129	119
27	Bund der landwirte	2	4
28	Strana židovská	1	0

Záložna :

22. listopadu ustavující schůze Občanské záložny ve Skrbeni. Původcem myšlenky zříditi v obci záložnu byl řídící učitel Ant. Stratil, který byl dlouholetým činovníkem záložny v Dolanech. Schůze byla velmi četně navštívena stoupenci všech stran. Zástupce svazu z Brna podal příslušná vysvětlení - přikročeno k upisování podílů a volba správní a dozorcí rady. Prvním ředitelem zvolen starosta obce Florian Novák, náměstkem Josef Mikulka č. 52, pokladníkem Fr. Izák, účetním Ant. Stratil, zapisovatelem G. Zlámal č. 20. Již prvá tři úřadování / úřaduje se v obecním domě / byl značný příliv vkladů - asi 60.000 Kčs.

Odpad řízkové vody :

10. prosince bylo komisionální jednání - jež mělo zjistiti, jak dalece škodí odpadové vody ze Skrbeně znečištěné vodou z řízků - horeckým rybářům v chovu ryb v mrtvém rameni Moravy. Zjištěno skutečně - jednání přítomni zájemcové z Horky, Skrbeně a okresní správy politické z Olomouce - že odpadové vody z řízků ze Skrbeně opravdu tekou k Horce, ale též vody z Břuchotína.

Spor urovnán tím způsobem, že obec Skrbeň zaplatí spolku rybářů v Horce jednou pro vždy obnos Kčs 500.- a tito od dalšího chovu upustí a 300 Kčs komisionální výlohy. Obec Skrbeň pak dále uplatní přirozený požadavek oproti Břuchotínu, odkud též voda do Skrbeně a Horky přitéká.

Archeologické vykop.

Po sklizni řepy podniknut další pokus v archeologickém badání na " Hradisku ". A to na svahu ke Skrbeni. Vykopáno několik dolů na různých místech i v hloubce lm až 2m nalezeny jen střepiny popelnic a jiných nádob. Proto od dalších pokusů upuštěno. Střepiny, které s dětmi nasbíral učitel Král na povrchu - bylo jich asi 70 kg. z nejruznějších nádob - roztríděné dle ozdob odevzdány Vlasteneckému museu v Olomouci.

V tomto roce postavil si domek kělník Josef Fiala čp. 158, dále četnický strážmistr v.v. Fr. Bieberle - se stavbou začal hostinský Tom. Čech a dělník Lad. Hejzlar.

Odstraněny byly dochové střechy o domů : úředníka drah Rudolfa Nepustila č. 53, který část domu prodal obuvníku Tom. Krylovi č. 157 a střecha rolníka Josefa Mikulky č. 52.

Požárem dne 19.10 vyhořelé 4 domy / Vodičků, Oháňků, Hékalů, Andrásků / rovněž opraveny.

Obilena školní budova, natřeny okna a dveře.

Vzdělávací činnost :

Vzdělávací činnost v obci byla soustředěna v T.J. Sokol, v jejímž rámci pracuje místní osvětová beseda. Jsou to ti samí pracovníci.

V tomto roce pořádána dne 26.4. tělocvičná akademie, 15.V. dětské divadlo " Lesní žínka ", 12.7. divadlo Šíma : " Vesnický mučedník ", 6.7. výlet do lesa, 23.8. totéž, 28. října Roblovo divadlo " Zvony ", 22.11. dětské divadlo od Krásnohorské " Krakonoš ", 6.12 " Mikulášský večírek ".

Soupis dobytka:

Dne 31. prosince proveden v naší obci státní soupis dobytka. Byl proveden pečlivě :

koní : klisny plemenné 24, valachů přes 1 rok 36 a všech koní
 _____ celkem 76

Skotu :	10 telat	do	55 kg.	
odstavených	49 telat		70 kg.	
jalovic	60			
krav plem.	282			
ostatní	11			
voli k tahu	70			
úhrnem		skotu		572
kozy celkem				231
prasnic celkem				96
prasat celkem				717
králiků				126
slepíc celkem				2.192
husy				132
kachny				45
perliček				19

Koncem léta 1925 zřízen u " Močidla " výběh pro hovězí dobytek s napajedlem ve strouze a kolem vysázeny třešně. Ještě téhož roku se tam dobytek vyháněl .-

R

1 9 2 6

ok tento zapsal se našemu zemědělství černým písmem.

Jaro a žně byly velmi deštivé. Jarní práce s řepou a zemáky nemohli býti skončeny, okopávání a pletí bylo marným. Zemáky na mnohých polích se nekopčily, vymokly a rovněž tak řepa. Práce a spěch o žních opravdu přesahoval lidské síly. Sotva jen obilí trochu oschlo - hrnuli se lidé do polí - rozestavovali porostlé obilí v mandelích, rozvazovali snopy - aby za chvíli zase vše zmoklo. Když konečně přišlo několik slunných dnů - sklizeno vše s překotným spěchem.

Včelstva v květnu - červenci hynula hladem. Podzim byl velmi pěkný, řepy se rychle sklídily a pracovalo se do půli prosince. Až před vánocemi mrzlo - tak 2 - 3 dny.

Zazděná ulička:

Obecní zastupitelstvo povolilo zazdít uličku p. Fialovi a Saporovi - mezi jejich domy ze zdravotních důvodů, ale ulička zůstala majetkem obce.

Proti tomu podali stížnost občané ze Žaběnce, kteří tudy chodili. Stížnost byla zamítnuta okresní a zemskou správou politickou i ministerstvem.

Kanalizace :

Kanalizace obce vedla zahradou p. Nepustila č. 53 jako otevřený příkop. Tato změněna na kanál z betonových rour.

Obecní dům :

Obecní dům byl dále dobudován. K bytu poštovní úřednice byla přistavena kuchyň a pořízen zvláštní dvorek. Dvůr zvětšen o kousek návsi - při obecním hostinci a o rozbořenou starou " pastoušku ", ve které dosud bydlel ošetřovatel býků.

Pro něj upraven byt v obecním domě. Kůlna na mlaticí stroj, jež sousedila s obecním domem - byla zbořena a na jejím místě postaven chléb pro býky, kteří dosud byly v objektu obecního hostince. Upraveny půdy pro krmivo.

Kolem obecního domu a sousedního, patřícího ku staré škole - postavena zídka. Celkový náklad asi 60.000 Kčs.

Kůlna :

Kůlna pro mlaticí stroj " chalupnický ", jež následkem přestavby a rozšíření obecního domu byla zbořena - postavena u Nadymače na Hatích.

Starožitné nálezy :

Střepiny nalezené z předhistorických nádob, nalezené na Hradisku, byly odevzdány uč. Králem Vlasteneckému museu v Olom.

Správa velkostatku :

V srpnu odešel do důchodu hospodářský správce velkostatku p. Frantz Neumann. Jeho nástupcem se stal p. Ant. Bok.

9.10. zemřel správce sladovny p. František Kamínek.

Na Žaběnci provedeno toho roku elektrické osvětlení.

Kamene ve skále se toho roku nalámalo velké množství na stavbu silnice Horka - Křelov.

" Močidlo " pro chov ryb bylo pronajato spolku pro chov drobného hospodářského zvířectva. Roční nájemné činilo 50 Kčs. Protože voda ze řízků z Bruchotína začala ryby otravovati - byl její tok odveden mimo a ryby z části vychytány / 42 kaprů o váze 1 - 3 kg / dány do Moravy v Horce ve mlýně, kdež byl haltýř. O vánocích byly prodány za 1000 Kčs / kg stál 10 Kčs./

Nájem hostince :

Obecní hostinec převzal p. Fr. Vychodil, řezník z Dubanokr. Prostějov. Dosavadní nájemce p. Tomáš Čech zařídil si řeznictví ve svém domě č. 161.

Rok	1926	1927	<u>Obecní rozpočet :</u>
řádná potřeba ...	77.343 Kč	103.376 Kč	
úhrada	34.653	36.478	
schodek	<u>42.690 Kč</u>	<u>66.889 Kč</u>	
daně domovní	228 %	228 %	
k ostatním	393 %	400 %	

Knihovna :

Měla koncem roku 1926 498 svazků .
77 čtenářů vypůjčilo 2.090 / vypůjček /
Příjem 930.80 Kč. / obec dala 600 Kč, vydání ... 805.10 Kč

Občanská záložna:

Koncem prvního roku svého působení měla :

84 členů ze 159 podíly á 50 Kč.	7.950 Kč.
vkladatelé - 102 - vložili	313.310 Kč
vybrali	108.464 Kč.
na směnky půjčeno / úrok 7 % /	73.350 Kč.
na hypotéky	163.500 Kč.
inventář	1.712 Kč.
roční obrat	961.088 Kč.

Vklady úrokovány 5 až 5 apůl % - místnost od obce zdarma.

Včelaři :

Na podzim 1925 : 8 včelařů zazimovalo 42 včelstev
na jaře 1926 : 8 včelařů vyzimovalo 34 včelstev
na podzim 1926 : 6 včelařů zazimovalo 24 včelstev
včelaři : 4 rolníci, 1 učitel, 1 stolař .

Vzdělávací činnost:

T.J. Sokol pořádala : divadelní představení - Karas:Prisenský muředník, Schenflug : Druhé mládí, Mařík : Když služebnictvo stávkuje, Skružný : Láska si nedá poroučet.
Vánoční nádilka pro žáky Sokola s divadelní hrou : Šírotkův štědrovečerní dar .-

V

1927

předcházejícím roce byly na poštovním úřadě ohlášeny první přijímací stanice - radia - celkem 5 .

18.1. konala se schůze strany soc. demokratické. O politické situaci referoval řed. Procházka.

23.1. schůze komunistické strany v sále obecního hostince, referoval redaktor Bukač .

Jednota Orla zřídila si rozkladné jeviště.

Správce školy:

1.2. odešel správce školy Ant. Stratil do Dolan a na zdejší školu nastoupil řídicí učitel Theodor Buriánek z Hynkova.

Zabit kůň :

3.2. zabit přetrženým elektrickým drátem od osvětlení školy kůň p. Vrbky z č. 8.

20.2. schůze komunistů v sále obecního hostince : O persekuci strany a nezaměstnanosti referoval redaktor Bukáč .

Oslava TG M.

Oslava narozením pana presidenta 6.3. čteně navštívena. Dne 7.3. odeslán jemu pozdravný telegram.

letecké neštěstí :

3.V. o 10 hodině srazila se nad polem blízko Močidla na hranicích katastru obce Skrbeně a Horky dvě létadla leteckého pluku č. 2 z Olomouce. Obě létadla se zřítily a posádky obou / tři muži / mrtvy .

Obecní volby :

16.10. : Sdružené strany - Lidová ze Živnostenskou, republikánská ze soc. demokratickou - samostatná komunistická .

588 oprávněných voličů - 551 se volby zúčastnilo, platných hlasů 584.

1. Republikánská strana	167 hlasů	5 mandátů,
2. Lidová strana	132	4
3. soc. demokratická	102	3
4. Komunistická strana	82	2
5. Živnostenská strana	58 hlasů	1 mandát

Starosta a radní :

2.11. nárok na náměstka uplatněn lidovou a živnostenskou str. stranami : republikánskou, soc. demokratickou a komunistickou zvolen starostou obce p. Fr. Izák, rolník č. 50, náměstkem pak příslušník strany lidové p. Tomáš Spurný č. 121.
Radními zvoleni : Gustav Řektořík / soc. dem./ Zlámal Gabriel č. 20 republikán a Rudolf Dostál č. 36 ze str.živnostenské.

Krádež :

20. prosince byla ukradena mladá prasnice p. Vojt.Vrbkovi, č.8,

Byla odborně zabita, vyvržena a odnesena. Zavolan policejní pes - ale pachatel nezjištěn .

Stavby :

Pan Josef Kolíbal, holič - provedl nadstavbu svého domku o jedno patro a domek omítl.
V zahradě domu č. 12 na Podvrbí postavil si zednický mistr p. Martin Coufal výměnu. Stavba má duté zdi .

Obecní rozpočet :

Potřeba : 80.379 Kč. úhrada : 38.425 Kč schodek 41.954 Kč
Schodek se uhradí 200tní přírůžkou ku všem přímým daním, což bude činit 17.650,02 Kč. x - jež vynese 35.320 Kč a obecní dávkou z lihovin - jež vynese 6.800 Kč.

Prodejní budka:

U staré školy povoleno obecním zastupitelstvem postavit p. Jaroslavu Bokůvkovi budku pro prodej zeleniny a ovoce.

Zděná hrobka :

Na zdejší hřbitově postavena první zděná hrobka - betonová. Zřídil ji pan Josef Mrtýnek č. 24.

Dětský den :

Po domech vybráno školními dětmi	320.55 Kč.
na hřbitově do pokladničky dáno	50.40 Kč.
" " za obětiny	26.10 Kč.
školní děti	66.-- Kč.
celkem :	463.-- Kč.

Nález mincí :

Na pozemku patřícím po scelování p. Frant. Izákovi - zvaném " Na nivě " vyorána hliněná nádoba s větším množstvím stříbrných mincí. Mezi nimi asi 60 velkých, z dob Rudolfa, Leopolda a Sigmunda Polského - rok 1550 - 1620 .

Místnosti záloženské

V tomto roce najali si Občanská záložna místnosti v obecním hostinci domě pro svou kancelář. Záložna je dala svým nákladem opravit. Tento náklad je nájemným .

Pošta :

Doporučených zásilek došlo 1118 kusů, odesláno 342 kusů,	
listovních dobírek došlo 17 kusů	647 Kč
balíků a cenných psaní 652 kusů	
vplatných lístků	402 kusů 1,604.789 Kč.
poukázek	236 kusů 66.689 Kč.
známek a cenin prodáno za	9,195 Kč.
Telefonních rozhovorů 478, telegramů podáno 42, dodáno 84,	
stanic radiových	8.

Sokol uspořádal : Div. hru : Ve mlýně na šalandě, 28.V. oslavu zvolení TG. Masaryka presidentem, v červnu výlet k hájovně do lesa, 9.7. oslavi bitvy u Zborova. V září tělocvičnou akademií, přednášku Zborov, divadlo " falšná kočička.
Byla také po 3 týdny vystavena obecní kronika, Zájem malý.-

10/2/09

1 9 2 8

zemědělské přednášky : uspořádala republikánská strana ve Skrbeně a to -

- 29.1. řed. hospod. školy K. Dvorský : O nejnovějších způsobech obdělávání zemědělské půdy .
26.2. Řed. Lenoš : O výkrmu dobytka .

Nájem obec. hostince:

Nájem obecního hostince dne 1.9. převzal p. Josef Kvapil ze Skrbeně č. 7.

Oslavy 10 let samostat.

Oslavy výročí 10 let trvání naší samostatnosti byly ve Skrbeně konány pod záštitou obec. zastupitelstva. Zúčastnili se jich všechny politické strany, všechny vrstvy obyvatelstva všechny spolky, žáci a učitelé. Vedoucím činitelem byla TJ. Sokol. Pořad :

- 23.9. Přednáška legionáře podpl. Randáka z Olomouce se světelnými obrazy " Zahraňiční odboj ", odpoledne pro děti zdarma, pro dospělé za režijní poplatek 1-Kč.
7.10. Večer přednáška odborného učitele Holeně z Olomouce : " Hanáci v revoluci ". Rež.vstupné 1 Kč.
21.10 Školní oslava v sále za hojně účasti obecnstva. Proslov říd. učitele Buriánka, hymny, recitace, zpěv, tance, scény.
27.10 V sobotu večer lampionový průvod vesnicí s hudbou k pomníku " Padlých ". Zpěv kroužku Sokola, proslov uč. Krále, hymny. Pomník byl osvětlen, rovněž domu po vesnici. V sále potom tělocvičná akademie Sokola.
28.10 Dopolodne : Slib vlajce u pomníku " Padlých ". Zúčastnili se všechny spolky, školní mládež a mnoho občanstva. Sokolský kroužek zapěl sbor. Proslov říd. učitele Th. Buriánka. Hymny. Koncert hudební na návsi u pomníka.
Večer sehraha divadelní hra " Lešetínský kovář ", již nacvičil starosta obce Fr. Izák.

Jubilejní alej :

Na oslavu výročí usneslo se obecní zastupitelstvo zasaditi ovocné stromy na cestě ze Skrbeně do Hynkova. 5.11. bylo započato s vysazováním. Výběr druhů, odrůd a nákup v Lošticích v hospodářské škole a v Mezicích u fy B. Veselý - učinil uč. Král a zasadění vedl Rudolf Frýbort.

Sortiment jubilejní aleje : panenské české, panenské šumvaldské, Boskoopské, Parkerův jadrnáč, Žluté ušlechtilé, Smiřické, Strymka, Šarlamovské, Baumann, Průsvitné letní, celkem 345 jabloní a 150 švestek .

Vzdělávací činnost v roce 1928 :

Sokol : 26.2. divadlo : " Krakonošova medicina " „dětské,
 25.3. " " Šťastní otcové " „
 1.5. " " Za cizí hříchy " „
 16.9. " " Honba za lupičem " „
 28.10 " " Lešetínský kovář " „
 9.12 " " Slečna prokuristka " „
 17.6. okrskové cvičení příkazského okrsku a
 17.10 tělocvičná akademie v sále .
 23.12 Vánoční nádilka pro žáky Sokola .

O r e l

ve Skrbeni sehrál v tomto roce tyto div. hry : Kráska ze Šumavy, O zakletém srdíčku, Tulácká krev a Cholera .

Volby do okresních a zemských zastupitelstev :

Zastupitelstvo okresní - Olomouc : zemské - Morava :

oprá-vněných voličů :	232 muži	289 ž	233 m	291 ženy
volilo	222	276	221	279
celkem		498		500
neplatné		2		8
prázdné		3		3
volilo platně		493		489

Počet hlasů pro jednotlivé strany :

republikánská	166	okresní	158	zemské
sociálně dem.	84		86	
nár. demokraté	6		13	
ž-ivnostenská strana	49		47	
nár. socialisté	18		12	
lidovci	85		86	
komunisté	82		73	
Němci a židé	3		7	
katol.zemědělci a domkaři .	0		7	

Rozdíl hlasů pro jednotlivé strany pro zemskou a okresní volbu nutno vysvětliti tím, že tatáž strana měla jiné číslo kandidátky pro okresní a jiné pro zemské zastupitelstvo - to voliče mýlilo a velice .

Odchod faráře Kužely :

10.12. odešel do výslužby v Olomouci farář František Kužela pseudonym " Adam Chlumecký " - lidový spisovatel a básník .

1 9 2 9

n

a veřejné schůzi, která se tu konala 19. ledna referoval starosta obce Fr. Izák o tvořícím se konsorciu obcí, jež se chtějí ucházeti o lesy při provádění lesní reformy na statcích Lichtenšteinských. Poněvadž o tyto lesy uchází se město Olomouc, byly by případně s městem vyměněny za zemědělskou půdu městských velkostatků.

Celá akce je dosud v začátcích a při obtížích, které jsou v cestě nemusí skončit bezvýsledně.

Účast na schůzi byla veliká ze všech vrstev a podepisována žádost k Státnímu pozemkovému úřadu - jež byla podána ze všech 16 sdružených obcí.

Krutá zima :

Zima 1928 - 1929 byla velmi dlouhá a krutá. Začala mírně před vánocemi, trvala v lednu a únoru a vystupovala v naší obci na minus 15, 20, 26 i 30 stupňů.

To trvalo v únoru a 3. března bylo minus 30. Ve dne slunce hřálo, tálo a toto střídavé teplo způsobilo ohromné škody na ovocném stromoví. Kromě toho nadělalo mnoho škod na zvěři. Zajíci z hladu vnikli do zahrad, okusovali tam stromky. Ve sklepích a komorách pomrzly zemáky, velice trpěl dobytek, / kozy / v menších chlévech.

Naše lokálka následkem zimy, sněhových závějí - měla provoz velmi zpožděný - i 3 hodiny - a za potíží nevidaných.

Obleva začala 9. března a byla zdržována výhodně nočními mrazy. Doprava auty byla nebezpečná a vážla. 11. března zase sněžilo a tak bylo obcí nařízeno odlizování závějí ku Křepelce.

Škody způsobené zimou na ovocném stromoví ukázaly se na jaře ba i v létě - kdy zelené stromy usýchaly. Nejvíce utrpěly třešně, meruňky, ořechy, hrušně - jabloně méně. V obci byly zničeny třešně a staré stromy u Křepelky. Velice utrpěla alej k Hynkovu.

Uzavření školy :

Pro nedostatek a úsporu paliva, začínal se pro vagonovou kalandu a závěje na dráze - projevovat nedostatek uhlí, školy byly uzavřeny od 18. do 28. února.

Kultura :

Oslava narozenin p. presidenta pořádaná Sokolem konala se 3. III. Proslov říd. uč. Buriánka, koncert šestnáctky " Žerotína " z Olomouce, - 23.3. přednáška říd. učitele Šmída z Černovíra : O stavu lidu selského po Bílé hoře " 10.4. přednáška řed. Lenocha z Olomouce : O pěstování cukrovky ".

Obsazení fary :

7. dubna nastoupil úřad farář Florián Dostál, rodák z Ustí-
na u Olomouce .-

~#~#~

Dne 21. dubna uspořádal Sokol přednášku Dra Amerlinga z Olomouce na téma : O výživě zdravého i nemocného člověka .

Vzpomínka na MR.Štefanika

Dne 9.5. uspořádal Sokol na uctění památky M.R. Štefanika - 10 let tragické smrti - přednášku pplk Randáka z Olomouce se světelnými obrazy ze života Štefanikova. Řečník, který se osobně na Sibiři se Štefanikem setkával - zaujal plně posluchačstvo zajímavou a na mnoha místech dojemnou řečí .

President :

9. 6. navštívil pan president Masaryk mimo jiné Litovel, Náměšt. Mnoho občanů ze Skrbeně zajelo zvláště do Náměště, aby spatřili a uvítali milovanou tvář. Sokoli a hasiči skrbeňští působili jako pořadatelé v krojích .

Nové jeviště :

Skrbeňský Sokol pořídil si nové jeviště. Dodávka zadána firmě Mach, Litovel. Celkový náklad - jeviště, opona, osvětlení - činil ... 16.644 Kč. První hra na novém jevišti 28.4.1929.

1000 let knižete Václava

Oslava ve Skrbeni dne 29.9. pořádána Osvětovou komisí a Sokolem pod záštitou obec. zastupitelstva. Sokolský kroužek zapěl chorál " Svatý Václave " a profesor Hrdlička z Olomouce osvětlil v pěkné přednášce význam Sv. Václava .

Do Národního shromáždění .

27.10. volby :

zapsaných voličů :	sněmovna :	senát :
258 mužů	308 ž. - 566	221 m 259 ž - 490
volilo	249 297 - 546	214 258 - 472

Politické strany : hlasů

Komunisté	81	69
Deutsche Wahlg	0	1
Deutsche soc.dem.	1	1
Polsko-židovská	1	0
Nár. socialisté Klofáč .	11	13
Soc. dem. - česká	129	103
Liga proti váz.kandidát.	3	2
Nár. demokracie	6	5
Lidová	92	84
Republikánská	153	137
Christ. social.	1	1
Hlinkova	4	2
Deutsche nat. social. ..	1	0

Sokol. činnost :

Divadla : 24.2. Hvězda veletrhu, 28. dubna Románek krásné Toničky, 26.5. Když štěstí chodí po horách, 8.9. V českém ráji, 24.11. Pepička z malé hospůdky, 8.12. Hanzi Hromádka, 31.12. Švejk rukuje, 9.6. Románek krásné Toničky - sehrán v Křelově, Sokol z Křelova sehrál zase ve Skrbeni Ženskou vojnu - pro děti loutková hra " Čert a Káča .

veřejné cvičení :

30.VI. Sokol uspořádal na cvičišti veřejné cvičení,
28.10. v sále večer " Tělocvičnou akademií "
26.12. Vánoční nadílku pro žactvo Sokola .

Orel : divadelní hry -

14.2. Legionář Lauc, 27.7. Krajánek Holandr, 15.12. Městská rada na námluvách .

Sbor dobr. hasičů : 5.6. divadlo " pro čest hasičstva " .

Rada starších cirkve čsl.: 29.12. " Zasnoubení na manévrech " .

DTJ z Horky : 3.III. div. hru - " Bílá myška " .

Žáci obecné školy : na ukončení školního roku - výlet do lesa k hájovni s programem .-

Včelařstvo :

Na jaře : 38 včelstev, rojů v roce 10 - zazimováno 44
sklizeno asi 194 kg. medu, cukru vykrmeno 306 kg, včelařů 7.

Stavby :

Roku 1928 řada občanů chtěla stavěti domky a žádala město Olomouc a prodej stavebních míst. Žádosti tyto byly zamítnuty, ač starosta obce Fr. Izák se přimlouval za příznivé vyřízení. Jako důvod uvádělo město, že již jedenkrát poskytl stavební místo, ale toto nebylo zastavěno / bylo to záhy po převratě stavebnímu družstvu, které se rozešlo a pozemek získal jednotlivec / a že též obec Skrbeň má stavební plochy. Proto naše obec ze svého skrovného majetku pozemkového rozparcelovala pozemek na stavební místa ap prodávala lm za 2 Kč. mimo výloh .

Hned roku 1929 bylo vystaveno 8 domků - těmito stavebníky :
Fr. Štastný č. 162, Jan Tacl č. 163, Sedláček Petr č. 164,
Sedláček Josef č. 165, Navařík Bed. č. 166, Kravec Václav č. 167,
Rohla Václav 168, Bokůvka Jaroslav č. 170.

Gabriel Vogl, hostinský, zbroual malou chaloupku na Vyhnálově a vystavěl tam vkusný domek .-

. - o o o o o o - .

1930

šedesátileté narozeniny TG Masaryka byly upřímně oslaveny všemi vrstvami obecnstva 6.III. Školní mládež osvětlila večer všechna okna školní budovy.

V kruhovém střešním okně žářil červený transparent s nápisem " 80 " - v okně nad vchodem do budovy byly promátány skio-filmem obrazy ze života pana presidenta.

7.III. večer akademie školních dětí a dětské divadlo " Česká pohádka " od Větrové. V obecním sále byla velká návštěva.

Před akademií / 9.3./ byla v sále schůze obecního zastupitelstva, jež se usnesla věnovati místní veřejné knihovně 500 Kč na zakoupení knih a spisů o Masarykovi .

Večer při akademii byla přednáška o pres. Masarykovi. Projev měl řed. gymnasia v.v. Vít Hřivna z Příkaz - osobní přítel pana presidenta.

Požár :

V neděli 20.7.o 2 hodině ranní vypukl ve stodole rolnice Marie Vyhlídalové č. 46 požár. Stodola vyhořela již v roce 1925 byla tedy nová a důkladně stavěná a velkých rozměrů. Požár byl dle všeobecného úsudku zase založen.

Jako při prvém požáru - vál i tentokrát vítr do polí, proto se požár nerozšířil. Záchrana nebyla možná, neboť nebylo vody. Obilí, které měla majitelka už z části svezeno - shořelo, a také dva žebřinové vozy .

Budova byla pojištěna - na obilí prý pojišťovna přihlášku neobdržela.

Statistika zemědělská z 27.5. 1930 : výměra kat. 787ha 07a

zaseto v arech pšenice oz.	7.855	okůrky ..	1
pšenice jar....	375	cukrovka	15.908
žitó oz.	7.888	krmná řepa	244
ječmen jarní ..	22.043	zelí	11
oves	5.226	cibule	1
fazole	1	jetel dvoj.	3.817
bob koňský	40	vojtěška ..	3.092
brambory rané .	15	jetelotráva	68
pozdní	6.226	směska na z	101

Hospodářské zvířectvo -

hřibata 2, klisny 6, koní 60,
telata 77, býci k chovu 8, ná žír 2, jalovice k chovu 40,
dojné krávy 184, krávy k tahu 124, volů 40 .
Prasat celkem 1.115, slepic 3.678, husy 388, kachny 180.

Knihovna :

Svazků : 731, čtenářů 46, vypůjček 1.362, příspěvek obce 800 Kč a mimořádný k uctění 80 nar. TGM - 500 Kč.

Včelařů : 7 - vyzimovalo 40 včelstev, mělo 11 rojů,
zazimovalo 43 včelstev - sklídilo 290 kg medu.

Aby se zjistil rozsah škod na ovocném stromoví následkem tuhé zimy - proveden státní soupis a ve Skrbeni proveden 20.9.

Druh stromu :	odumřelo :	zůstalo zdravo:	vysazeno :
jabloně	343	992	207
hrušně	140	456	127
třešně	339	359	23
višně	5	-	-
švestky	534	1.056	154
slívy	6	47	1
merunky	43	15	21
broskve	4	-	3
vlašské ořechy.	112	41	20
rybíz	38	884	-
angrešt	16	410	-
celkem	1580	4.262	556

Sčítání lidu 2.12.1930 :

Počet domů	178	bytových stran	236
obytný vagon ...	1	přítomných osob	998
neobydlených bytů	8		

národnost :

Česká	988
Slováků	4
Němců	4
Poláků	2

náboženství :

řím.-kat.	831
československé	128
bez vyznání ...	26
pravoslavné ...	12
čes.-bratrské .	1

Vzdělávací podniky :

Sokol : 9.3. tělocvičnou akademií, 23.3. divadlo pro děti, Kašpárek vždy vítězí, / sehrál Sokol z Řepčína, / 30.3. div. Viktorka, 18.V. propagační výlet a cvičení v lese, 4.8. divadlo Děti hor - hráno na dvoře gruntu č. 21, 17.8. veřejné cvičení, zahrada obecního hostince - 28.10. div. pro děti " Tajemný dub ", 7.12. divadlo " Tulácké dobrodružství ", 28.12. vánoční nadílka pro sokolské zactvo se světél. obrazy, 31.12. od Piskoře " Jak jsem se měl na vojně ".

Strana soc. demokratická : 25.12. kabaretní večírek. Účinkující z Olomouce .

. - o o o o o - .

Na stavebním místě u Močidla postaveny další domky : Svačinka Josef č. 178, Bokůvka Zd. č. 175, Stejskal Fr.č. 177, Vodička Martin č. 176, Široký Fr. č. 171, Fiala Josef 173, Čep Filip č. 169, Matějný Vinc. č. 174, Lustig Stan. č. 172 - střechu opravil Jakub Kovařík č. 149, a celý dům opravil Frant. Procházka č. 34 .-

2

1931

ačátkem roku vypukla v obci slintavka, která zde řádila hodně dlouho a uzavřením obce trpěli chovatelé hovězího i vepřového dobytka.

Koncem roku se objevila znova - ale jen v několika málo případech a uzavření obce bylo jen krátké .

Volby do obec.zastupit.

27. 9. konána volba do obecního zastupitelstva :

oprávněných voličů - 269 mužů - 320 žen,	celkem	589 osob
volby se zúčastnilo celkem		566 osob
platných lístků		564
Republikánská strana	174 hlasů,	mandátů 5
Živnostenská	58 " "	1
komunistická	110 " "	3
láďová strana	95 " "	3
soc. dem. strana	127 " "	3

Volby starosty, radních:

5.11. zvolen starostou obce Fr. Izák, rolník č. 50, rep.str.
náměstkem G. Rektořík, soc. dem. strana,
radní : G. Zlámal, č. 20, rep.str.,
Fr. Lón, č. 40, lidová strana,
Josef Sedláček, komunistická str.

Změny ve škole :

1.12. nastoupil zdejší říd. učitel Th. Buriánek - jako zatím-
ní říd. učitel do Olomouce - Řepčína. Na jeho místě ve Skr-
beni byl ustanoven zatímním říd. učitelem Frant. Král, č.2.

Stavby a přestavky

Frant. Král, říd. učitel přestavěl výměnu domu č. 2.
Hasiči postavili novou zbrojnici u staré školy.
Dřívější zbrojnice u staré školy obecního hostince - stala se
skladištěm hostince.
František Andryšek, řezník - prodal svůj domek č. 29 a z části
pořídil si obydlí pro sebe, který dostal číslo 179.
Na Parcele postavil si nový domek Josef Popelka č. 180.
Tomáš Čech postavil si u svého domku řeznický krám / č.161 /
a Josef Hékal ze stodoly a chlévů upravil domek č. 142 .

První auto v obci :

První auto v obci pořídil si p. Rudolf Dostál, řezník a
obchodník .

Včelaři :

na jaře 1931 - 35 včelstev, v roce 19 rojů -
 na podzim 52 včelstev - medu sklizeno 290 kg.
 včelařů 7 .

Sokol :Vzdělávací statistika

pořádal divadelní hru od Branalda : Dnes už není jak bývalo,
 Děvčátko z hájovny, 6.4. Česká maminka, 9.8. od Plumlovské:
 Zlatá niť, které hráno 2 x -31.12 " Když má teta - nebezpeč-
 ná léta ".

Veřejné cvičení konalo se 16. VIII. a vánoční nádilka pro
 žactvo konala se 20.12.

Škola :

" Svátek matek " na cvičišti a tři besídky .

Veřejná knihovna :

Svazků 816 , čtenářů 54, a vypůjček ... 1398 .
 Příjem od obce 800.-Kč. Výdaje Kč 1386 .

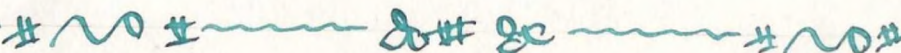
Sbírka pro nezaměstnané :

Rok 1931 byl rokem zemědělské krise .
 Láce dobytka, láce cukrovky, která mnohým rolníkům ani ne-
 byla celá odebrána.
 Rok byl také rokem průmyslové krise - jež měla v zápětí
 značnou nezaměstnanost .

Ve Skrbeni provedena koncem roku sbírka pro nezaměstnané
 se svolením a doporučením obecná rady .

Sebráno : 315 kg zemáků, 137 kg mouky, 40 kg hrachu,
 3 kg krup, 3 kg. sádla, 47 bochníků chleba
 a 120,40 Kč na hotovosti .

. - o o o o o - .

1 9 3 2

ne 4. dubna byl pohřben p. Martina Coufala, výměníka na č. 12, který zemřel následkem automobilového úrazu. Byl sražen autem na silnici od Křepelky před dvěma lety .

Další autom. úraz :

6. dubna byl odmrštěn a těžce raněn nákladním autem na státní silnici 67 letý Jiří Král, jenž jel na kole z okresní silnice u Křepelky na protější polní cetsu. Zemřel 14. 4. v olomoucké nemocnici .

Včelaři : na jaře vyzimovalo 47 včelstev, během roku 19 rojů, zazimováno na podzim 56 " sklizeno 340 kg.m vykrmeno 442 kg. cukru .

Statistika vzdělávací

T.J. " Sokol " pořá-dala :

- 7. 3. přednášku se světelnými obrazy " VII.slet všesokol. "
- 8. 3. divadlo " Stéček Křoupal poslancem "
- 24.4. Branald : Veselí tři mušketyři , sehráno i v Mezičích
- 21.8. Veřejné cvičení na letním cvičišti
s odhalením památníku Tyršova na paměť stých narozením Dr. Mir. Tyrše.
- 11.9. divadlo od Jiřího Baldy : Osudem zrazení .
- 17.9. v den stých Tyršových narozením - zapálena na letním cvičišti hranice - proslov .
- 6.11. divadlo Branald : Na tom našem dvoře .
- 26.12 žakovská sokol. akademie s nádilkou .
- 31.12 divadlo - " Nemí zajíček - jako Zajíček ."

Přestavba :

Josef Špunda opravil svůj domek č. 5, Frant. Najdekr upravil ve svém domě obchod / č. 22 /, Josef Hékal odprodal část svého domku Jurášovým .

Sad :

Rolník František Klein z čísla 44 - založil na poli " Ráb-ská " ve zdejší obci ovocný sad.
Několik sromků bylo mu nějakým neznámým pachatelem vzato .

. - o o o o o - .

1933

alší sbírka pro nezaměstnané konala se počátkem ledna. Kromě poživatin : chleba, zemáků, mouky - vybráno Kč. 200, jež odevzdány pořadateli správě zdejší školy na " Mléčnou akci " pro chudé školní děti - hlavně nezaměstnaných rodičů .

Loupež :

21.1. o 20 hodině večer vstoupili do prodejny Budoucnost v č. 53 - neznámí dva mužové. Měli masky. Jen namířil na prodavače, a druhý zatím vzal ze zásuvky asi 60 Kč. Oba odejeli na kolech a nebyli vypátráni . Také krádež slepic u Nerušilů zůstala nevy-pátrána .

Motorové vlaky

Na zdejší lokálce byly od 1.3. zavedeny motorové vlaky. Tím bylo spojení do Olomouce zhuštěno. Také odpadlo docházení na autobus ku Křepelce, jež za nepříznivého počasí nebylo příjemné.

Pro Okresní péči o mládež vykonána školními dětmi sbírka vajec dne 24.4. a sebráno 225 kusů .

Krádež :

Obchodníku Zapletalovi na č. 22 - bylo odcizeno z uzamčeného skladiště nové kolo, které bylo později nalezeno ve váze holičského cukrovaru.- 16.12 odcizil nějaký pachatel 22 slepic rolníku Bednaříkovi na č. 10. Stpa vedla do Horky.

Sokol obstaral tuto vzdělávací činnost :

- 5. 3. div. představení " Až se vrátíš " ,
- 2. 4. Tělocvičnou akademii
- 9. 4. Branald : Jak si kočka štěstí vysloužila,
- 11.5. opakována ve prospěch hasičů
- 6. 7. Oslava Husova svátku ve skále - zapálena hranice ,
- 6. 7. veřejné cvičení na letním cvičišti
- 3. 9. lehká-atletické utkání Skrbeň - Horka,
- 27.9. společná oslava 15 let samostatnosti - lampionový průvod, recitace žáků, poslov říd.uč. Krále, vztyčení státní vlajky u pomníku " Padlých " .
- 28.9. divadlo : Její Veličenstvo láska ,
- 2. 12 Branald : Naše tchyně odzbrojuje ,
- 26.12 dětské : Váno nespokojenec s nádilkou pro děti,
- 31.12 Novák : Hřích Adama a Evy .

Stavby :

Dům č. 3 koupil v nuceném prodeji úředník dráhy Jan Šolc, a jeho část - výměnu odprodal Jakubu Cepovi, který si ji upravil pro obyvání. Gustav Rektořík zvedl svěstavení č. 59 .

Knihovna :

měla : 881 svazků, 60 čtenářů a 1730 vypůjček .
Příjem 900 Kč - z toho odo obce 800 Kč , vydání 1049,40 Kč.

Včelaři : na jaře vyzimovalo 50 včelstev, rojů 16,
zazimováno 56 včelstev, medu sklizeno jen 101 kg
včelařů 6 .-

na

1934

2.4. ze soboty na neděli vloupali se neznámi pachatelé do domu Vojtěcha Sapary, který obývala vdova Seiglová z dcerou. Zatím co obě byly na sokolské zábavě - odcizili pánské kolo, hrnec sádla, šatstvo a náramek. Kolo bylo nalezeno při koupání v dubnu v lese u stavu.

Požár :

11.5. ve 23.15 shořela stodola / šupňa / patřící velkostatku a to ta poblíž lesa. Byla v ní zásoba slámy a neznámý člověk, který tam nocoval. Totožnost nebyla zjištěna a po pitvě byl pohřben na zdejším hřbitově.

Volba pres.republiky:

24. V. konalo Národní shromáždění velbu presidenta republiky. Výsledek volby byl takový - jaký občané očekávali. Po čtvrté byl zvolen presidentem Dr. T.G. Masaryk. Naši občané svou radost dali najevo lampionovým průvodem obcí. Zúčastnili se jej : Sokol, školní mládež i s učiteli, hasiči a občanstvo. O významu dne promluvil ř.uč. Král.

Požár :

28.7. vypukl požár z doškové střechy Aloise Spurného na Žaběnci. Stalo se to v sobotu ve 3hodiny odpoledne. Odpoledne bylo žhavé, vše vysušené a lidé většinou na poli - protože byly pilné žně. Lidmi přivezená stříkačka nezachránila sousední domek.

Protože váł západní vítr - ohrožoval požár přes pole a zahradu dochovou střechu a dům Nepustilových č. 13. Obrana nošením vody v putnách a poléváním zapálených věchtů - byla marná. Plná stodola náhle vyšlehla plným plamenem a ve chvíli ce i chlévy a stavení. Dobytek byl včas vveden.

Nyní bylo v nebezpečí celé Podvrbí, hlavně stavení Kvapilovo č. 7, jež bylo plameny přes úzkou ulici olizováno. Chvilé čekání na okolní hasičské sbory byla nekonečná. Konečně se řítily ze všech stran, většinou automobilové. Voda byla většinou brána ze dvora pře sklep velkostatku.

Náhle vyšlehly plameny ze vzdálené stodoly Rudolfa Bednařika č. 10, jež se zdála úplně mimo nebezpečí. Záchrna této stodoly, která byla plná a střecha kryta slamou - byla ovšem marná. Hasičské sbory sjeli se z dalekého okolí a bylo jich tolik, že nemohly ani zasáhnout. Škodu utrpěli nejen jmenovaní, ale i drobní zemědělci, kteří měli u Nepustilů ve stodole svezeno své obilí. Na úrodu nebyl nikdo pojištěn.

Požár vznikl od komína chlebové pece u Spurných.

28. říjen :

16 výročí našeho osvobození oslaveno koncertem u pomníku " Padlých ". Na hudebníky přispěla obec, Sokol a hasiči. Na dobrovolné sbírce vybráno dorostem Čs.červeného kříže 30 Kč, jež dány zdejší škole na dávky pro mléčnou akci na zimu pro děti.

29.10. konala se v obci sbírka pro nezaměstnané. Sebraný obnos 93.-Kč byl zaslán Okresnímu úřadu v Olomouci .-

Očkování proti záškrtu :

14.11. provedeno obv. lékařem Dr. Jurášem z Nákla očkování proti záškrtu. Ve schůzi rodičů vysvětlil význam očkování ř. učitel Král. S lékařem vyjednan honorář 20 Kč za trojí očkování jednoho dítěte i s očkovací látkou. Za nemajetných 21 žáků zaplatila obec. V příštích letech budou dospívající žáci vždy očkováni - ač je očkování dosud dobrovolné .

Včely :

Na jaře 1934 vyzimováno 55 včelstev, během roku 11 rojů, zazimováno 70 včelstev, sklizeň 300 kg medu, včelařů 8 .-

Vzdělávací činnost :Sokol :

- 4. 3. divadlo - Pešková ; Furiant,
- 27.5. veřejné cvičení na letním cvičišti ,
- 6. 7. společná oslava s Horkou ve skále na MJ Husa,
- 4.11. divadlo " Cikánečka ",
- 28.12 Veselý : Zahrada míru a lásky,
- 9.12. Stréček Kroupal medicíndoktorem ,
- 31.12 Vávra : Ferda šéfem .

Klužiště :

T.J. Sokol na svém letním cvičišti zřídila v létě studnu. Potom členstvo srovnalo pěkně plochu hřiště a cvičiště obehnalo hrází, která by zdržovala vodu. Když nastaly mrazy - byla plocha polévána a protože voda ze studny nestačila - dovážela se v lejtách. Zřízení plochy se podařilo. Nejen mládež - ale i dost dospělých užilo klužiště po delší dobu, neboť zima byla tomu dost příznivá. Bruslíváno se i za elektrického osvětlení dlouho do noci.

Knihovna :

914 svazků, 58 vypůjčivatelů, 1248 vypůjček, příjem 1206 Kč. z toho 800 Kč od obce - vydání 1133.-Kč.

Stavby :

Josef Psota, majitel chalupy č. 42 - zaměnil její dochovou střechu za eternit.
Josef Zlámal, rolník č. 14 - vystavěl u gruntu výměnu .

. - 0 0 0 0 0 0 - .

M

1935

léčná akce ve škole pro chudé děti uspořádána byla v měsíci lednu a únoru. Na ni přispěl správce p. Bok obnosem Kč. 300.-, obec dala 90 Kč a z koncertu 28.10. 34 obnos 30 Kč a ze školní oslavy 7.3. obnos 45 Kč celkem 465.- Kč.

Sbírka :

13.4. vykonána školními dětmi sbírka vajec. Vybráno 161 kusů a odevzdány Okresní péči o mládež v Olomouci.

Sčítání stromů:

k 1. květnu provedeno sčítání ovocných stromů a keřů .

jabloně	1769	hrušně	861	třešně	751
višně	23	švestky	1392	slívy	493
merunky	245	broskve	13	ořechy	130

Národní shromáždění 19.V.1935 :

Volby :

	poslanecká sněmovna	senát
zapsaných voličů	279 m - 331 ž	240 m - 276 ž
dohromady	610	516
volilo	265 m 320 ž	233 m 269 ž
dohromady	585	499
1. Republikánská strana	179 sněm. 151 senát
2. Soc. demokratická ..	87 72
3. Nár. soc.	29 23
4. Komunisté	115 94
5. Lidová	97 82
6. Deutsche.soc.dem....	1 0
7. " B.Land.	- 2
8. Živnostenská str. ..	57 48
9. Henlein	2 -

atd.

Volby do zastupitelstva 26.V.1935 :

	zemského	okresního
volilé	259 m - 300 ž celkem 559	258 m - 294 ž - 552
	253 292 celkem 545	251 286 - 537
Č. kand.	do zemského	do okresního
1. Republikáni	174 183
2. Soc. dem.	68 67
3. Nár. soc.	28 24
4. Komunistická ...	114 117
5. Lidovci	90 82
10 Živnostníci	46 44
20 Henlein	2 2
21 Nár. sjednocení.	7 9
23 Fašisté	2 -
neplatné	14 9

Člen okresního zastupitelstva ze Skrbeně .
Do okresního zastupitelstva za stranu republikánskou byl zvolen p. František Izák, rolník a starosta ze Skrbeně.

Volba starosty :

Následkem zvolení dosavadního starosty Fr. Izáka do okresního zastupitelstva - byla provedena volba nového starosty a zvolen jím Gabriel Zlámal, rolník č. 20 z republ.strany. Neshody ve straně soc. dem. způsobily, že náměstek starosty G. Rektořík se vzdal. Proto byl zvolen náměstkem Josef Routil domkař a zedník / soc. dem./.

Revise obec.hospodaření

V létě 1935 provedena okresním úřadem revise obecného hospodaření za roky 1924 až 1934. V srpnu sdělil okresní revident obecnímu zastupitelstvu a finanční komisi ústně i písemně výsledek. Kromě malých a formálních závad - bylo vše shledáno v náležitém pořádku .

Říd. učitel Vyplel :

Dne 1.9. nastoupil místo definitivního učitele Rajmund Vyplel, říd.učitel z Rakové u Konice.

Sbírka :

1.11. konána sbírka pro Okresní péči o mládež :
na hřbitově vybráno 100.70 Kč
žáci ve škole 53.30 Kč, obec 100 Kč.

Knihovna /:

svazků ... 954, čtenářů 51, vypůjček 1347 .
Příjmy 1250 Kč, vydání 1271.-Kč.

Kultura :

V únoru prof. Singer : 0 bakteriích a kvasinkách.
" sollicitátor Navrátil: některé kap. z občan. zákona.
v květnu uč. Hloušková: Itálie - přednáška se svět.obrazy.
5.3. veřejná ořslava 85. narozenin T.G. Masaryka.
10.3. tělocvičná hodina Sokola. Proslov ř.uč. Krále.
17.3. div. Branald : Každý něco rád .
30.6. Den her a závodů .
30.7. div. Branald : Vesnice zpívá - v přírodě na Křepelce,
18.8. totéž - v lese v Jezírkách .
1.12. div. Smolíková : Zlatý liják .
22.12 div. Plumlovská: Zlatá niť .
31.12 div. Svoboda : Poslední muž .
24.11 Sbor dobr.hasičů od Nováka : Kde mám svého tátu .

Včelaři :

začátkem roku vyzimováno 67 včelstev, rojů 19,
zazimováno 81 včelstev - medu sklizeno 770 kg
vosku 11 kg. - cena medu 10 - 14 Kč za kg. V obci 8 včelařů.

Stavby :

Ant. Procházka, zedník, č. 63 - opravil důkladně svůj dům .
Zháněl Fr., zemědělský dělník na velkostatku - zvýšil svůj dům č. 69 o komoru.
2 dřevěné kůlny na slámu a stroje postavilo město Olomouc pro svůj velkostatek ve Skrbeni. Jednu u lesa, druhou u skály
Fr. Doležel postavil na Parcele domek s číslem 183 .-

1936

obvodové měštanské škole v Horce uvažovalo se na informační schůzce, která se konala 12.2. Sešli se zástupci 5 obcí. Ze Skrbeně byli zástupci Místní školní rady Josef Routil, ř.uč. Vyplel a uč. Král. Usneseno zjistiti přibližný počet dětí, zjistiti náklad - kde pro podobný počet žáků stavěno a potom se znova sejít na poradě .

Záložna :

16.2. konána 10 - jubilejní valná hromada Obč.záložny. Na ni vzpoměl účetní Fr. Izák jejího rozvoje. Do něho zasáhla v r. 1931 všeobecná hospodářská krise. Příliv vkladů přestává, klesl i mírně pod milion a udržuje se připisovanými úroky. Situace se ale pomalu lepší a zdá se, že vrcholu krise bylo dosaženo. Koncem roku 1935 je stav záložny :

všech vkladů	1,149.404,20 Kč	rozpůjčeno	457.550 Kč
přebytků	491.854,20 Kč	res. fondů	55.552 Kč

158 členů se 288 podíly.

Sbírka :

15.3. podniknuta sbírka na " Masarykův jub.fond pro čsl. zahraničí " a vynesla 576.-Kč, z toho spolky 200.-Kč. Pro Okres. péči o mládež vybráno ve škole 266 vajec .

Hasiči :

15.3. konala se hasičská valná hromada a byla doplněna přednáškou R. Weise " Protiplýnová obrana ".
1.V. za deštivého počasí konalo se ve Skrbeni okrskové cvičení hasičů .

Krádež v kostle

V noci 6.V. byl ukraden v kostele menší obnos. Pachatelé - 2 - byli brzy vypátráni - v lesnické budce v lese. Jeden z nich byl ze Skrbeně. Uprchl z domcovací pracovny a byl hledán rozhlasem .-

25 let Sokola :

Oslava 25ti letého trvání Sokola ve Skrbeni konala se 24.V. slavnostní valnou hromadou. Vzpomínky na vývoj jednoty předsedl její zakládající člen Fr. Izák. Výstavku uspořádal br. Šolc. Po schůzi odhod na hřbitov, kde u hlavního kříže položen byl věnec se j-mény zemřelých členů a příznivců Sokola.

52 let pres.Dr.Beneše

28.V. oslaveny narozeniny p. presidenta lampionovým průvodem s hudbou u pomníku " Padlých " projev říd.uč. Vyplela. Přednes básní a zpěv žáků .

Ing. práce :

V červenci a srpnu provedli 2 inženýři úřední přeměření místní polohy : domů, dvorů a zahrad .

Sokol /:

7. 3. divadlo Branald : Dva vojáci od pěchoty .
Před tím poslov ř.uč. Vyplela o Masarykovi .
21.V. Mrštíkové : Maryša .
30.V. Akademie na ukončení oslav 25-tiletí Sokola .
Za účasti družstva přeborníků župy Olomoucké.
5. 7. Veřejné cvičení na letním hřišti .
26.7. Ve Lhotě u Nákla - pro tamní hasič. sbor
Branaldovu hru : Vesnice zpívá .
28.10 Proslov říd.uč. Vyplela k 28. říjnu.
27.12 hra : Postrach novomanželů .

Toho roku sehrál dorost Živnostenské strany na jevišti
13. 9. div. hru : Ta naše Máňa .
8.12. Radoměřská : Světlo jeho očí .
31.12 Kabaret : Veselý Silvestr .

Předvojenská výchova :

Starostenský sbor okresu olomouckého dal podnět k zřízení kursů předvojenské výchovy, pro jinochy povinné odvodem. Kurs ve Skrbeni vedl úředník Jaroslav Bieberle a po jeho ukončení 10 branců dostalo osvědčení o jeho návštěvě .

Včelaři :

Roku 1936 přezimovalo 73 včelstev, rojů 37, z nich uzaze-
14, zazimováno 85 včelstev. Průměrně na včelstvo 3,5 kg
medu - včelařů8.

Spolek Svépomoc :

16.8. Roku 1936 vystoupila přes polovina členstva poh-
řebního spolku " Václav " z tohoto spolku, neboť místní
farář nechtěl svoliti, aby spolkový prapor uschovaný v
kostele - byl vzat na pohřeb člena spolku vyznání česko-
slovenského a po pohřbu byl dán zase do kostela.
Vystoupilí členové založili nový spolek " Svépomoc " a
16.8. rozvinuli u pomníku " Padlých " nový prapor.

Veřejná knihovna :

Svazků : 992, čtenářů 49, vypůjček 853 .

Stavby :

Oldřich Vítek - postavil na Vyhnálově domek č. 184.
Ladislav Hejzlar na Záповědi č. 187 .
Fr. Chytil rovněž na Záповědi č. 186 .
Josef Zlámal č. 14 - opravil přední stěnu a dochovou
střechu nahradil břidlicovou a dům zvýšil .

87

1937

narozeniny presidenta Osvoboditele ve Skrbeni byly oslaveny divadlem Sokola a proslovem dne 7.III.
Ve skále zapálena příslušníky hasičského sboru " vatra ".

53 narozeniny presidenta Dra Beneše oslaveny byly divadlem dne 30.V., které nacvičili divadelníci Sokola a proslovem.

22.VIII. navštívil prezident republiky Olomouc. K uvítání toho odpoledne jelo do Olomouce mnoho lidí ze Skrbeně. Členové Sokola a hasiči konali zde pořadatelskou službu. Mezi mnoha zástupci korporací, kteří pana presidenta na Masarykově náměstí v Olomouci vítali - byl i František Izák, rolník ze Skrbeně, který pana presidenta vítal jménem okreszastupitelstva, jehož je členem .

...a u Křepelky :

24.8. ráno jel p. prezident Dr.E. Beneš poátání silnici od Olomouce k Litovli - na severní Moravu, kde byly manévry. Poněvadž občanstvo bylo Okresním úřadem o tom uvědoměno - šlo mnoho lidí ze Skrbeně ku Křepelce, aby pana presidenta pozdravili. Žactvo se sešlo u školy a šlo v průvodě se svými učiteli. V širší prostora u průčelí Křepelky postavili se děti - podél silnice do dvojřadu - za ně po boku dospělí. Na místě bylo sjednáno, že p. presidenta pozdravíme společným zvoláním " Zdravíme svého presidenta - zdar - zdar - zdar ! " .

Tak se i stalo. Sotva se přiblížilo auto označené presidentovou vlajkou - zazněl náš mohutný pozdrav. Auto zahnu- lo těsně ku špalíru, jelo velmi pomalu, velmi zvolna a prezident směknuv klobouk, usmíval se a kynul přítomným pracíci .

Teprve na druhém konci se vůz rozjel rychleji. Všichni přítomní pěkně pana presidenta viděli a s potěšením o tom ho- vořili .

Onemocněl TGM :

2.9. onemocněl prezident " Osvoboditel ". S největší sta- rostí a účastí - ale také nadějami - sledovali jsme průběh nemoci.

Po 10 dnech nadějí na zlepšení stavu nemocného - ohlásilo se v neděli dopoledne, že prezidentu se náhle přitížilo.

14.9. časně ráno oznámil rozhlas zdrcující zprávu, že ve 3 hodiny 29 minut zemřel první prezident republiky česko- slovenské - prezident Osvoboditel - T.G. Masaryk.

Veliký zármutek zmocnil se všech obyvatel. Téhož dne koná- na byla schůze okresního zastupitelstva a v následujících dnech odjelo do Prahy pokloniti se velkému mrtvému ze Skr- beně 10 osob.

21.9. v den pohřbu - uspořádala místní osvětová komise v sále obec. hostince " tržnu " .

Na smutečním podiu jeviště byla umístěna busta pana presiden- ta od akad. sochaře Pelikána. Asi 150 přítomných uvítal

předseda osvětové komise říd.uč. Vyplel. Smuteční projev měl uč. Král a vhodnou básně přednesla učitelka Vymětalová. Dvouminutovým tichem a zpěvem státní hymny - byla tato opravdu pietní slavnost ukončena.

28. říjen :

28. října odpoledne na hřišti byla přivítána dílčí štafeta, výborem Sokola a obecním zastupitelstvem. Večer pořádal Sokol veřejnou cvičební hodinu a proslovem starosty Sokola o X. všesokolském sletu, který se v Praze koná.

Smrt bleskem :

26.V. odpoledne kolem 17 hodiny snesla se velká bouře. Již téměř přešla - když se ještě zablesklo a bleskem umrcen byl ve Skrbeni blízko hřbitova dělník Opletal z Hynkova, který se na kole vracel z práce v Olomouci. Nepomohlo ani dvouhodinové umělé dýchání ochotných lidí - ani další - vedené lékařem.

Vzdělávací činnost :

Konal ji jako jiná léta - Sokol :

- 14.2. divadlo : Vosí hnízdo - režie Fr. Izák .
- 7. 3. Masarykova " vatra " - zapálená hasiči ve skále .
- 14.3. divadlo Sokola z Horky : Písničko, písničko má ...
- 9. 4. branný svaz Sokola, kde vyslechlo členstvo projevy činovníků ČOS učiněné v Tyršově domě a do rozhlasu.
- 30.5. div. " Rozmysli si Mařenko - režie G. Šertler .
- 18.7. v přírodě na Křepelce " Náš sv. Vavříneček " .
- 1. 8. totéž opakováno ve Lhotě u Nákla - režie Jos. Směták .
- 10.10 Jiráskova " Vojnarka " - režie Jan Šolc .
- 28.10 Veřejná cvičební hodina Sokola .
- 12.12 div. Západ slunce na horách - režie G. Šertler .
- 31.12 div. V manželské kleci - režie G. Šertler .
- 12.9. uctil Sbor dobrov. hasičů památku " Zborova " . Proslov měl uč. Král - položení věnce - cvičení v protiletectvé obraně .
- 28.11 dorost republ. strany sehrál div. hru " Postila " - v režii Fr. Izáka .

Sbírka - Španělsko

Sbírka na pomoc demokratickému Španělsku konaná v červenci většinou v dělnických rodinách vynesla 135 Kč.

Kurs CPO

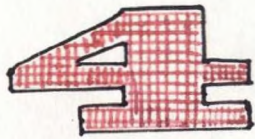
7.12 konal se v Lutíně kurs pro činovníky civilní protiletectvé obrany. Zúčastnili se jej občané : starosta Zlámal, Kolibal, Mazánek a Král .

Stavby :

Adolf Štajgr - nový domek na Zápovědi č. 188,
Jar. Machač - " " " " č. 189,
Alois Hladiš, kovář opravil a zvýšil kovárnu č. 105 .

Včelaři :

Na jaře vyzimovalo 79 včelstev, z těch během roku ubylo 6, rojů 41, medu 630 kg, vosku 18 kg, včelařů 8, včelí nemoc.

Události roků : 1938 - 1962 .

á r u b a

Stanislav - druhý kronikář,
narozený v roce 1916 ve Skrbeni
píše :

Prosím všechny, kteří budou číst tyto záznamy, aby mne chá-
pali z toho hlediska, že jsem stál příliš blízko těch histo-
rických událostí, které budu popisovat. Jest tedy možné, že
mne ovlivnil určitý detail, který jsem považoval za důleži-
tý a který se později ukázal za druhořadý.

A ještě jednu prosbu : dávejte kroniku číst hlavně mládeži!
Mládeži věnujte vůbec tu největší péči ! V mládeži - dobré
mládeži je národ věčný !

1938 - 1945

Úvod :

Pokračuji retrospektivně ve vedení kroniky obce Skrbeně .
Mám dopsat události za dobu od roku 1938 až do roku 1945.
Byla to léta plná historických událostí, která vyryla hlu-
bokou stopu v duši českého člověka, léta krveprolití, úpad-
dku lidstva na nynější stupeň, ale i léta tvrdé školy sebe-
poznání, krystalizování charakterů a nakonec dna vítězství
nad porobou, pravdu nad lží, demokracie nad totalitou .

Tato kronika má pro nás občany ze Skrbeně velkou důležitost.
Zrcadlí se v ní celý náš život ze všemi bolestmi a radostmi.
Proto jsme ji založili, psali ji a chránili za okupace .

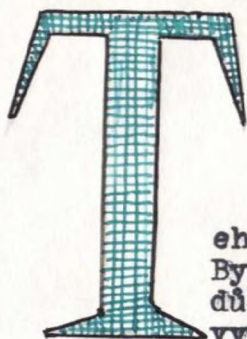
Poslední zápisky, které prováděl pan řídící učitel Fr. Král
jsou z roku 1937. Rok příští a následující léta nepsal pro-
to, poněvadž - jak sám řekl, pravdu by psát nesměl a přek-
rucovat skutečnosti a tak lhát příštím generacím - to nech-
těl.

Kronika byla o něho byla uložena až do roku 1940. Tehdy -
přesné datum si nepamatuji, přišel z Okresního úřadu v Olo-
mouci vzkaz, že kronika musí být do tří dnů odvedena.

Kronikář použil těchto pár dnů k tomu, aby přepsal osudy
obce Skrbeně do knihy podobné, takže padělek byl tehdy ode-
vzdán a originál pečlivě uschován. Nejprve v ~~kustaha~~ na je-
ho zahradě v domě č. 2 a potom v kostele. Později za hey-
drichády, kdy byly kostely prohlíženy - putovala opět pod
zem / jako v zahradě / a to pod kůlnu v domě č. 9 na Podvr-
bí.

Odtud jsme ji vyňali právě v den pohřbu jejího zakladatele,
řídícího učitele Františka Krále, dne 17. května 1945 .-

Osudy
kroniky.

ehdy jsem ji odnesl domů. Byla úplně v desolátním stavu. Přes všechno důkladné opatření, dloholeté podzemní vlhko vykonalo své dílo.

Vazba úplně povolila - listy byly volné a plně plísňě, takže bylo nutné pomalu ji sušit, vyčistit a znovu svázat, což provedl knihař A. Hýbl v Šumperku.

Tehdy dostala koženou vazbu, aby mohla dlouho a dlouho sloužit svému účelu. Některé stopy po poškození - hrdé to stopy vítězného boje, ponese však dále.

A bylo by mým vroucím přáním, aby byla dále vedena v poctivém českém duchu - jako dosud - aby se opět nemusela skrývat před nepřáteli!

F **K** r á l , první kronikář se narodil 9.4.1892 a pochází ze selské rodiny - odedávna usedlé na Hané.

Dychtivost po vědění a láska ke knihám zavedly jej na učitelský ústav v Kroměříži a dráhu učitelskou, kterou zahájil v Suchonicích. Po kratším působení v Bohňovicích a Horce n. Mor. - přichází v roce 1923 do své rodné Skrbeně.

Jako obratný pedagog pracuje s úspěchem ve škole, kde vychovává děti v duchu demokratických Masarykových zásad a ideálů a pozvzdává kulturní život ve Skrbeni a aktivně se účastní práce spolkové. Je členem stavovských organizací učitelských a vytrvalým pracovníkem sokolským. Je uznávaným odborníkem včelařským a ovocnářským. Pracuje ve spolku "Komenský" i v Bolzamově učitelském sirotčinci - podporuje hasičstvo. Jeho zásluhou vysázena byla ve Skrbeni náves hodnotnými stromy a několik alejí je výsledkem jeho práce.

V obci pracoval dlouhá léta jako pokladník, byl funkcionářem místní záložny a obecní knihovně věnoval velkou péči.

Jako výborný řečník se zúčastňoval téměř všech veřejných projevů.

Velmi hluboko jej zasáhla mnichovská tragedie, jakož i vpád Němců k nám. Jeho slabé zdraví podlehl těchto otřesům. V roce 1942 onemocněl bolestivou chorobou, pro níž byl v roce 1944 pensiován. Duševně však nikdy nezakolísal, vždy a pevně věřil, že po tragickém mezidobí válečných let přijde vítězství spravedlivých sil světa nad válkou a vládou násilí, lži a podlosti.

Vzrušené dny květnové zastihly říd. učitele Krále na smrtelné loži. Dočkal se sice převratu, ale jeho síly byly u konce. Zemřel dne 15. května 1945 a pochován na místním hřbitově. Zůstane na něj vděčná vzpomínka - trvalejší než mramor.

1938

ačínali jsme jej s důvěrou a odvahou v napjaté politické situaci, aniž bychom tušili, že stojíme na prahu událostí tak důležitých, které budou zařazeny v historii našeho národa na první místo .

Žili jsme ve Skrbeni po svém. V práci a starostech jsme si ani neuvědomali, že se nad naší vlastí kupí mraky uraganu. Byly nám sice známy provokace našich Němců, jejichž plány a záměry, ale přesto jsme počítali s tím, že není možné, aby několik rozpálených hlav strhlo celou německou menšinu do boje proti zákonité vládě, na stranu diktatury proti demokracii. Bohužel - stalo se tak .

Mobilisace květen

Musela přijít částečná mobilisace 21. května. Německá vojska, která mobilisovala podél českých hranic - musela zůstat na svém území. Němci byly překvapeni rychlostí a pohotovostí naší armády - válka byla odložena na krátký čas.

Začínali jsme žít životem, který klokotal válečným životem. Konaly se kursy a pod. Chtěli jsme se bránit, poněvadž jsme věděli, že proti nám půjde velká přesila fašismu a germánství v jedné osobě .

Sokolský slet :

Do této krajně napjaté atmosféry přišel všesokolský slet v Praze. Ze Skrbeně se jej zúčastnila početná skupina nadšenců. Nastal krásný podzim. Tak krásný a jasný, jako by se chtěla sama příroda odškodnit za starosti, které tížily naše hlavy.

S obavami jsme se dívali ku Praze - až došel týden mobilizace. Tato byla vyhlášena 24. září ve 22. hodin.

Ve Skrbeni byla vyhlášena pak " oficielně " obecním poslem Josefem Sedláčkem z č. 100 - budnem a vylepením mobilisačních vyhlášek . Všichni muži do 40 let a důstojníci do 60 roků nastupovat. A ráno u " sedmého " vlaku viděli jsme záložníky rukovat ! Nástup byl proveden klidně, ti mladší nastupovali ze zpěvem, ti starší až rozvázněji u vědomí důležitosti dané situace.

Skrbeň začínala žít jiným životem - bez mužů - kteří nastoupili vojenskou službu. Za několik dní přišli do Skrbeně vojáci, kteří vypomohli při polních pracích. Národ chtěl se bránit. Národ potřeboval zbraně - aby se mohl bránit !

A dny naplněné událostmi rychle plynuly. Následovala abdikace pana presidenta. Přišel Mnichov. Celý národ se rozplakal nad zradou našich spojenců !

Do dnů mobilisačních připadá i požár, který vznikl u Kvapilů čp.7 na Podvrbí. Požár se přenesl i k sousedovi - Vrbkům. Požár byl založen .-

Státní tragedie byla dovršena. Sudety byly obsazeny, čeští lidé prchali do vnitrozemí. I do naší obce se nastěhovala spousta takových nešťastníků. Bydleli i v takových místech, kde se jindy nikdo neodvážil schovat hlavu .-

P

Rok 1939
a další

o dosti kruté zimě vyskočilo koncem února slibně slunečko. Avšak přišel březen a s ním i druhá Bílá Hora. 15. březen 1939. Nejchmurnější den v našich dějinách.

Den potupení a ponižení českého národa. Já sám jsem nezažil obsazení naší obce německým vojskem. Byl jsem na vojně. Ale bylo to všude vlastně stejné. Rachot aut a také tanků předcházel nastupující roty okupantů. Přišli státní silnicí od Litovle a hned do Olomouce. Směšně říkali hanácké metropoli, německá Olomouc.

Jak nám byla - těžko popsat. Ztratíme-li milou osobu - je nám smutno. Ztratit však svobodu - to znamená ztratit vše. Život i naději na lepší časy. Hned to začalo. " Jízda v pravo " - nechutné a propagační " krmení " našich občanů... Zatýkáni občanů německým Gestapem, zkupování všeho zboží německými hladovými vojáky. Tak se stalo, že bohaté naše zásoby zmizely. Pomalu a těžce se vlekl čas.

II. světová válka :

Přišel den 1. září. Evropa se dala do válečného závodu. Pro nás bylo jasné, že tento závod musíme vyhrát my. Němci musí být poraženi - fašismus vymýcen !

Polsko zničeno. Finis Poloniae. Trnuli jsme o osud našich hochů, kteří v ilegalitě přešli naše hranice, aby pomohli bojovat bratrům Polákům.

Německé nápisy prznily naše poctivé hanácké vesnice. Obecní úřad, pošta, nádraží - musí mít dvojjazyčné nápisy. Nápis u pomníku " Padlých " ve Skrbeni musel být odstraněn. Měl být zničen - schovali jsme jej ! Také jsme museli odstranit pomník Dr. M. Tyrše na sokolském cvičišti .

Řízené hospodářství :

Řízené hospodářství začalo nastupovat do všech oborů. Ve Skrbeni jsme začali tím, že jsme napsali na stroji zvláštní kmenové listy - jichž originál dostal majitel - kopii obecní úřad. A již se začali dávat lístky na chléb, cukr, mléko, mouku, potraviny, maso, tuky. Z počátku byly přiděly v množství ucházejícím - jak se však válka protahovala a zásob ubývalo - dávky se změnily. Občané, kteří měli mouku a maso i tuky z vlastního hospodaření - jmenovali se " samozásobitelé " Ti mleli obilí na poukazy, propočítávali se jim domácí zabíjačky - prostě nouze začínala. Později přišly lístky na oděv a obuv, textilní věci, pláště na kola, nádobí a nástroje. Zavedeny byly i tabačenky a to znamenalo menší přiděl kuřiva. Chudáci - sháněli přiděl kdovíjakým způsobem . Zásobovací agenda se denně rozrůstala. Z počátku dělal jsem ji sám, později přišel respicient fin.stráža J.Škopec. Pak musel býti přibrán F. Opletal, R. Mikulaschová, Marie Sedláčková. Od 1.4.1941 byl obecním tajemníkem K. Hron .-

n

Politikum :

ěmci začínali systematicky vnikat do všech složek veřejného i soukromného života. Začalo to u nás těmi dvojjazyčnými nápisy, museli být odstraněny fotografie, busty a sochy bývalých presidentů, z knihovny musely být odstraněny knihy autorů anglických a amerických, ruských, francouzských a pod.

Dne 21.6. 1941 dostal tehdejší starosta G. Zlámal č. 20 přípis z Okresního úřadu v Olomouci - kterým byl zbaven starostenské funkce a nahražen Němcem Konradem Mikulaschem, který tuto funkci vykonával do konce války.

Tehdy se hlásili k Němcům tito občané :

Konrad Mikulaschek - Mikulasch	i s manželkou a 5-ti dětmi,
Johann Swatschek	" 4 děti,
Frantz Tatzel	" 2 děti,
Rud. Müller	" 2 děti,
Bokůvka Josef	" 2 děti,
Coradini Jan	" -
Bieberle Frantz	- sám - manželka žistala Češkou .

V roce 1941 až 1942 začaly německé úřady osídlovat svými krajany české vesnice. Do naší vesnice přišli tito " umsidléři " :

Bräckel Johann	na chalupu	Fr. Krále č. 2
Drefs Daniel	"	Nepustilovu č. 13,
Pöple Johann	"	Jos.Mrtýnka č. 56,
Erust Georg	na grunt	Jos.Mrtýnka č. 24,
Hermann Karl	"	Podivínských č.19,
Bayle Johann,vedoucí	"	Najdekrův č.22,
Frank Johann	na chalupu	Mrtýnkové č.21,
Hildebrand J.	"	Vymětalovu č.31.

... a jejich odjezd :

Asi týden před koncem války odejeli tito " usídlenci " na povozech podobným " komediánským " a měli namířeno do Čech, k západním armádám .

Stanné právo :

Po atentátu na R. Heydricha - bylo vyhlášeno stanné právo. V té době žilo se nám nejhůř. Ale pořád jsme měli naději. Věřili jsme i zvítězili. Když se " Festung Europa " zúžil na nejmenší míru - chovali se okupanti, že z Olomouce vytvoří skutečnou pevnost a budou ji hájit. Sehnali z celého " Protektorátu " mladé lidi na kopání zákopů. Tito mládenci byli ve Skrbeni ubytováni po všech staveních a ráno pochodovali do práce. Mnoho jí neudělali. Protitankový příkop, který kolem Olomouce ~~upakali~~ vykopali, stejně neměl vlivu na postupující rudou armádu.

S blížící se frontou - rozutekli se tito mládenci domů a nechali své velitele na holičkách .-

ersekuce - zatýkání
opravy českých lidí . . .

Je to nejsmutnější kapitola této knihy :

- Fiala Josef byl velmi dobrý člověk, uvědomělý komunist a dobrý pracovník. Byl vězněn v Breslau, potom převezen do Osvětimi. Po hrozných útrapách zemřel 23.11.1942 v Osvětimi.
- Doležel Josef byl zatčen v květnu 1942 - ve dnech atentá na Heydricha. Byl hrozně týrán a nakonec zastřelen dne 24.6.1942 v Brně. Tento hrdina pocházel z " Podvrbí " na rozdíl od svého jmenovce
- Doležela Josefa, který byl zatčen 9.5. 1942 a popraven v Brně 18.9.1942 .
- Vymětal Josef, skrzeňský rodák, řídicí učitel v Litovli - se velmi aktivně účastnil ilegálního odboje. Byl dvakrát zatčen, po prvním propuštění znova uvězněn a zastřelen 21.12.1944 ve Breslau.
- Dvořák Alois byl dalším zatčeným - prý po poslech " černého rozhlasu ". Po převratě se několikrát vyrojila zpráva, že se vrací domů. Bohužel, vždy se ukázala klamnou. Nevíme - kdy a kde skončil jeho život.

Dále byl ve Skrbeni zatčen a po několika měsících na svobodu propuštěn Frant. Izák, č.50 a Vilém Zapletal. Mnoho občanů bylo vyslýcháno Gestapem a díky Bohu - vrátili se domů.

Ze Skrbeně bylo mnoho občanů nasazeno na práci do Německa, i jiných koutů Evropy. Z nich Florián Bednář - populární občan skrzeňský zahynul při výkonu práce v Rakousku.

Bez " černého rozhlasu " bychom celé to válečné tažení a trápení snášeli mnohem hůře. Poslouchala se Moskva, Londýn, Švýcarsko, Amerika. Ovšem poslouchání bylo trestné a trest smrti - to byl rozsudek ! Úřady, aby znemožnili poslech nařídili odstranění krátkých vln. To prováděla firma Haderka v Náměšti. Ale vtipní amatéři si dovedli i zde poradit a poslouchalo se dál ...

Fara - kostel - zvony :

Po odchodu faráře P. Dostála - spravoval farnost ve Skrbeni horecký farář P.Havlík. Dne 8.4. 1940 byl ustanoven novým farářem P. Vojt. Zajíc, který přišel z Křelova. Dne 13.4.1942 musela zdejší fara odevzdat 2 zvony na válečné účely.

Obecní hostinec :

V roce 1940 byl přestavěn obecní hostinec - fou A. Svozi-
lová, Olomouc. Vedení stavby měl Jan Brzobohatý - Skrben .

in ob u

T

ř i

týdny před osvobozením . . .

Krajně napjatá atmosféra. Všude a v každé domácnosti se chystaly skrýše - do kterých se schovávaly cenné věci. Počítalo se s tím, že ustupující Němci budou vše pálit, loupit a ničit.

Časté nálety amerických letadel nám umožňovaly vidět, jak poslední zbytky německé Luftwaffe jsou ničeny. V posledních fázích boje se německá létadla ani neodvážila vyletět proti spojencům. Bombardování Vídně a Vídnového Města bylo tak výdatné, že jsme ve Skrbeni krásně slyšeli za poledne dunění padajících bomb. Poslední tři týdny jsme už jasně slyšeli dunění fronty, která se blížila z jihu. Všichni jsme počítali s tím, že nás osvobodí Rudá armáda postupující na Brno a Prostějov. Avšak ve válce se situace mění každou chvílí. Tak se stalo, že ta část sovětské armády, která postupovala ze severu - byla u nás dřív.

Dne 5.V. 1945

Dne 5. května byla sobota. Pršelo už několik dní - všude bylo bláto a na nebi se kupily černé mraky. Vesnicí projížděla spousta německých vojsk směrem na Štemberk. Zprávy říkaly, že Rusové prorazili frontu někde u Bruntálu. Proto je ten spěch ! Rychle zatarasit průlom .

Do této situace zazněl hlas z pražského rozhlasu, oznamující boj proti Němcům v Praze. Trnuli jsme všichni hrůzou a očekáváním. V tichu se připravovaly zbraně, tak dlouho zakopané. Odpoledne se mně posádka jednoho tanku ptala dychtivě na situaci v Praze a na nejkratší cestu k hranicím.

6. května :

V neděli dne 6. května měli být ve Skrbeni hody. Tentokrát si ale nikdo na hody nevzpoměl. Pilně se pracovalo v blátě a dešti na posledních přípravách krytů a schovávání věcí, či pozorování situace. Asi v Lo hodin přišla do Skrbeně zpráva z Horky, že na mlýn a okolní domy padly první bomby. Byla to pravda. Ve Štěpánově, Březcích a Benátkách se pilně bojovalo. V pondělí se už počasí zlepšilo - což bylo velkou škodou.

7. května :

Zlepšená viditelnost umožnila Rusům rozsáhlý letecký průzkum, který obsáhl i posice Němců ve Skrbeni. Německé vojsko pilně ustupovalo. Vesnicí projížděly tanky a dělostřelectvo všech kalibrů. Za vesnicí se zakopal silný dělostřelecký oddíl, který odstřeloval ruské posice. Odpoledne jsme byli svědky leteckého boje RA s německým dělostřelectvem. Můžeme objektivně doznat, že Rudí letci si vedli znamenitě. Večer bylo vidět velké požáry nad Olomoucí a Štěpánovem. Bylo možno pozorovat činnost ruských " katuší ". Naše vesnice byla hodně zastoupena ustupujícím německým vojskem. V každém domě byly nějaké německé jednotky se zbraněmi - tanky .

8.5.45.

Myslím - že v noci na úterý nikdo nespál...

Nevěřilo se německým vojákům, kteří leželi za vesnicí. Báli jsme se jich. Ráno asi o 2 hodině nastal ústup.

Pásová auta zapřáhla děla - vojáci nasedli a ujížděli směrem k Litovli. Asi kolem 7 hodiny ranní opustili poslední zbytky německé armády vesnici.

Kolem 8. hodiny prchl z obce poslední starosta Konrad Mikulaschek, který byl ale brzy vypátrán, zajištěn a později odsouzen k doživotnímu žaláři.

Poznámka r. 1966 : Po 10ti letém výkonu trestu byl pak Mikulaschek propuštěn a vrátil se ku své rodině ve Skrbeni, kde dosud žije .

Kolem půl 9 hodině začaly nad Skrbení létati ruská létadla. Zatím už hořela Horka, Břuchotín, Křelov. O něco později prolétla ruská létadla znova nad vesnicí a to takovým způsobem, že bylo každému jasno, že vesnice bude v nejbližší době v plném frontovém útoku.

Tento prvý nálet rozbil okna, potoukl střechy, ale v celku neučinil velkých škod. Po několikaminutovém intervalu - přišlo to však znova. A naplno. Nálety následovaly rychle za sebou - takže se nemohli vzniklé požáry ani hasit. Válka v plné hrůze !

Svištění bomb, rachot létadel, střelba z jejich palubních zbraní, praskot hořících domů - prostě hrůza ! - kterou si člověk nedovede ani přestavit.

Kolem 2. hodiny odpolední boj vyvrcholil. To přeletělo několik letek nad Skrbení v rychlém sledu - takže exploze splynula v jeden celek - v jeden výbuch . Pravé peklo.

Kolem 17.30 hodin objevili se na vesnici první ruští vojáci, kteří přicházeli od lesa a Horky.

Obyvatelstvo pod dojmem utrpení - vítalo své první osvoboditele velmi srdečně . . .

KONEC VÁLKY

9.
KVĚTEN
1945

ohled na vesnici

. . . byl hrozný. Trychtýřové bomb o průměru 8m a hloubka 5m - byly rozesety kolem vesnice. Spáleniště, strhané dráty elektrického vedení, zabitý dobytek - to dokreslovalo hrozný obraz zkázy !

Lidské oběti .

Při náletu zahynuli tyto občané a občanky :

František Procházka,
Justina Procházková, manželka,
Marie Procházková, dcera,
František Vodička,
Metoděj Svačinka .

Těžce byl raněn Jaroslav Fiala, který později v nemocnici zemřel . I krví byla vykoupena svoboda !

Výpočet věcných škod :

1.	Absolon Jaroslav	čp. 62	..	21.922 Kč	- požár,
2.	Čech Tomáš	161		60.426 Kč	- znič.chlévy,
3.	Dostál Rudolf	36		81.190 Kč	- stodola,
4.	Dokoupil Fr.	135		80.000 Kč	- znič.dům,
5.	Hladiš Al.	105		80.920 Kč	- požár domu,
6.	Hrabal Alois	81		22.439 Kč	- krytina,
7.	Halouzka Arn.	32		73.600 Kč	- požár domu,
8.	Král Jar.	41		60.576 Kč	- krytina,
9.	Klein Fr.	212		100.000 Kč	- destrukce domu
10.	Klein Fr.	44		142.600 Kč	- požár domu,
11.	Kvapil Matěj	112		60.000 Kč	- znič.dům,
13.	Kamínek Karel	140		47.800 Kč	- požár domu,
14.	Lónová Anna	40		49.000 Kč	- znič.krytina,
15.	Mikulka Fr.	21		190.000 Kč	- stodola,
16.	Mrtýnek Josef	24		197.000 Kč	- znič.chlévy,
17.	Mikulka Tomáš	23		232.000 Kč	- "celý dům,
18.	Najdekr Fr.	22		457.000 Kč	- "celý dům,
19.	Procházková Št.	143		136.000 Kč	- znič.krytina,
20.	Vrbka Vojt.	54		170.000 Kč	-destrukce domu
21.	Směták Josef	106		121.000 Kč	- "
22.	Vyhlídal Josef	33		105.000 Kč	- požár domu,
23.	Zárubová Žofie	133		132.000 Kč	- "
24.	Vítek Old.	182		87.000 Kč	- "
25.	Obec Skrbeň			140.000 Kč	-
26.	T.J. Sokol			19.000 Kč	-

Celkem bylo přihlášeno a přezkoušeno 34 škody a hodnota činila téměř 5 milionů Kč.-

. - 0 0 0 - .

n v

Po utišení palby ihned se ustavil a do práce dal M.N.V., který se ustavil už za okupace a učinil přípravy k zahájení své činnosti.

Předsedou byl Josef Špunda, zedník a malozemědělec z č. 5, komisařem Boh. Kryl, oba příslušníci KSČ.

První prací výboru bylo postarat se o bydlení těch rodin, kterým byly zničeny příbitky. A potom to už šlo pomalým, ale vytrvalým tempem dopředu. Organisovala se dodávka mléka do Olomouce, upravovaly se ulice, elektrické vedení, zničený transformátor, odstraňovaly se nevybuchlé bomby a granáty, obstarávalo se sklo do rozbítých oken, krytina, stavební materiál apod.

Přešlo se prostě zničivé války do budovatelského míru.

Byla provedena sbírka pro postižené válkou a vybralo se na 90.000 Kč a potraviny.

Přesun obyvatel :

Jakmile se poměry trochu uklidnily začalo se " stěhování národů ". Někteří dočasní obyvatelé Skrbeně se vrátili domů - jiní - starousedlíci, poslušni výzvy vlády - jeli zase osídlovat pohraničí. Skrbeně měla za války asi 1100 obyvatel - jejich počet klesl nyní na 950 obyvatel.

Prvý národní výbor byl složen takto :

za KSČ	Špunda Josef,
"	Vodička Martin,
"	Štajgr Jan,
za lidovou stranu	Koudelný Josef,
"	Andrýsek Frant.,
"	Vyhlídal Josef,
soc. dem.stranu	Kamínek Karel,
"	Bundil Josef,
"	Vlček Karel,
nár.soc.stranu	Vymětal Jan,
"	Matějný Jaroslav,
"	Sedláček Frant.,
bez pol. příslušnosti	Mikulka Jos.č. 52,
"	Zavadil Josef .

Zahraniční odboj :

Ze Skrbeně se zúčastnili 2 občané bojů v anglické armádě. Byl to František Bieberle, nadporučík letectva, který byl sestřelen na Atlantickém oceánem a Josef Machač, o kterém však nemáme žádných zpráv a nevíme - kde padl !

Díky Vám - hrdinové !

Úmrtí :

Na počátku měsíce prosince 1945 zemřela paní Růžena Králová, velmi oblíbená učitelka ve Skrbeni. Zemřela a odešla za svým chotěm - řídícím učitelem Františkem Králem. My - její žáci - vděčně na ni vzpomínáme !

Dne 8. května 1945 při příchodu sovětských vojsk byl ve Skrbeni jimi zastřelen němec František Bieberle z č. 159 - který zapřel i svého syna - nadporučíka letce v čsl. zahraniční armádě - a Rudolfa Müllera, obchodníka, který jako Čech se dal do německé armády a skrýval se ku konci války doma.

Kulturní činnost :

Dne 27.5. vzpoměla celá obec narozením prezidenta Dr. E. Beneše - slavností u pomníku " Padlých ".

Dne 17.6. konal se " Tábor lidu " před školou. O situaci promluvili zástupci KSČ.

Dne 5.7. oslava památky M.J. Husa.

Dne 28. října vzpomínka u pomníku Padlých na 28. říjen .

Za zmínku stojí též " Kácení máje " , který pořádala mládež dne 3. června. Tato slavnost byla konána ve prospěch osob postižených válkou.

Resumé -

Bilancujeme-li rok 1945 a procházíme-li všechny jeho aktiva a pasiva - přicházíme ku krásnému výsledku - dosažení svobody .

A to stojí za tu prolitou krev. Za ty ztracené statky a utrpení. Jen ji neztratit !

. - o o o o o - .

Nacistický útlak .

Rajmund Vypel, řídící učitel .

Ze školní kroniky - str. 204 .

Národní útlak českého živlu projevoval se postupně, aby si na něj Češové postupně uvykli. V roce 1942 odstraněn ve Skrbeni český starosta obce a starostou nacisty jmenován místní Němec Konrad Mikulasch, příslušník nacistické strany, ku které se hlásil tajně již za první republiky.

Před válkou málokdo věděl, že je Němec, byl zde již dlouhá léta usedlý a živil se kolářským řemeslem. Za okupace přihlásil se jako hlídač skladišť - dostal černou uniformu a stal se vachmeistrem. Mimo něj objevilo se ve Skrbeni ještě několik Němců. Přišli odkudsi z Jeseníků, od mladí pracovali ve zdejších velkostatku jako dělníci, oženili se z Češkami a jejich děti chodili do české školy. V rodinách se německy vůbec nemluvílo a v rodině kromě otce ani nikdo německy neuměl. Teď se ze všech stali nafoukaní Němci. Větší chlapečci z těchto rodin byli dáni do táborů "Hitlerjugend" a v krátké době česká mládež pocítila jejich nacistickou výchovu. Německy neuměli, ale české děti bili a jim sprostě nadávali.

Na počátku roku 1943 počali nacisté na české grunty ve Skrbeni usazovati kolonisty z Rumunska. Tak na stavení Podivínských, obou Mrtýnků, Najdekrových, Mikulkové, Králových a několika menších - byli usazeni Němci. Majitelé statků byli buďto vyhozeni, anebo trpěni z milosti na výměně, když na německém pilně pracovali. Všechno pole, které bylo v nájmu se dostalo do jejich rukou. Německých děcek a německého hovorů byla plná vesnice.

Velkostatek převzali do správy nacisté a zřídili zde pobočku osídlovací společnosti, která zde měla velké kanceláře, kde bylo řízeno osídlení celého hanáckého kraje. Bylo zde zaměstnáno více českých úředníků - vedoucí však byli nebezpeční nacisté.

Obyvatelé, kteří nebyli zemědělci, byli ohrožováni arbeit-samtem, který je každou chvíli mohl povolati do Německa na nucenou práci, anebo komandovat na práci do velkostatku, nebo k místním Němcům. Zde trpěli nejen muži, ale i ženy bez rozdílu. I pensionovaný říd. učitel Rajmund Vypel byl nucen po celou sezonu v roce 1942 pracovati jako nádeník ve zdejších velkostatku.

O prázdninách byl zřízen ve zdejší škole útulek, aby co nejvíce žen mohlo chodit na komando do polní práce. Německá škola ve Skrbeni zřízena nebyla - děti kolonistů a místních Němců - chodili do německé školy v Příkazích.

1946

Skrbeň začínala žít novým životem. Řekl bych takovým lepším... Nejen proto, že se plnou parou odstraňovaly škody, které válka natropila - ale začali jsme krůčky k socialismu. Totiž předělali konsekrativního Hanáka je někdy těžké. Ale šlo to.

Nejdůležitějším bodem roku byly volby do Národního shromáždění. Podle těchto výsledků mělo být upraveno politické postavení a sestavení obecních samosprávných orgánů.

Volby .

Volby konané v květnu proběhly klidně, možno říci důstojně. Byly to první svobodné volby po mnoha letech.

Z celkového počtu 602 voličů - byly dosaženy tyto výsledky :

strana KSČ	288 hlasů	a dostala	7 mandátů,
strana lidová	169 hlasů	"	4 mandáty,
soc. dem.	78 hlasů	"	2 mandáty,
nár. soc.	65 hlasů	"	2 mandáty.
celkem	600 hlasů	a 2 hlasy	neplatné .

Strana KSČ uplatňovala nárok na předsedu a stal se jím Martin Vodička. Lidovci a socialisti se spojili, aby dosáhli I. náměstka. Tím se stal lidovec Josef Koudelný.

Rada byla složena takto: Martin Vodička, Josef Koudelný, Josef Bundil, Ladislav Koloušek.

Obecní zastupitelstvo :

za KSČ - M.Vodička, Flor.Vyhlídal, Josef Směták, Arn.Halouzka, Jan Štajgr, Jos.Nerušil, Jan Brzobohatý, kterého vystřídal Tomáš Spurný.

lidovci- Koudelný Josef, Andryšek Fr., Král Jar.

soc.dem- Bundil Josef, Mikulka Josef, čestář - č.58.

nár.soc- Vymětal Jan a Ladislav Koloušek .

Tím mužům byla vložena na bedra starat se o svou obec a myslím, že to dělali dobře. Je nutno vzít v potaz ty těžkosti, které museli překonávat.

Pronájem
hostince

Dne 30.4. byl pronajat obecní hostinec ofertním řízením, a bylo podáno 13 ofertů. Hostinec byl pronajat Aloisi Zbořilovi, řezníká z Čech pod Kořím za Kč. 18.000.- ročně.

Kulturní
činnost.

Kulturní činnost vedl ve Skrbeni dále Sokol. Byli to staří osvědčení pionýři v této věci : Ladislav Dostál, Miroslav Nepustil a Vilém Vovesný.

Dne 23.2. pořádal Svaz přátel Sovětského svazu přednášku o

Dachau. Dne 10.3. pořádal ČSM divadelní hru " Žofka z myslivny." Pro malé obecnstvo pořádal Sokol dne 19.5. divadlo

" Tajný duch "

Dne 8.6. pořádal Sokol ideovou školu.

Dne 11.8. sehrál Sokol div.hru " Vesničko má ..."

1.9. byly ve Skrbeni " Dožínky " - pořádané ČSM.

Dne 14.9. konala se ve Skrbeni vzpomínka na úmrtí TG.Masaryka.

28. říjen oslaven lampionovým průvodem vesnicí - projev v sále

Život šel dopředu - učil pomalu, ale jistě mnohé, že není možno stát opodál - stranou - toho ruchu, který naplnil náš život.

V

1 9 4 7

naději, že naše celková výroba se bude - díky naší výrobě - dobře rozvíjet dále - započali jsme nový rok .

Alfou i omegou tohoto roku je přímo katastrofální sucho, které tuším postihlo téměř celou Evropu. Sporné jarní deštíky dokázaly, že obilí vyklíčilo a vzešlo. Ale potom. Tváře všech zemědělců se stávaly stále ustaranější. Už mělo obilí nasazovat klasy - a k tomu potřebovalo vláhu a tu nemělo . Teď si začaly všechny složky národa uvědomovat palčivost situace. Bude - anebo nebude přšet ? Tato divesa v jiné formě praví : budeme anebo nebudeme jíst ? Jak to vydržíme - čím budeme krmit ? Situace byla zachráněna v poslední chvíli dovozem obilí a krmiv ze SSSR.

Sčítání lidu :

K 31. květnu 1947 provedeno bylo sčítání lidu.
Skrbeně měla tehdy 965 osob .

Činnost osvětová :

Nejdůležitějším bodem v celém kulturním životě bylo odhalení pamětní desky na pomníku " Padlých " a doplnění tohoto pomníku sochou " Plačící matky " .

Deska zachycuje jména všech občanů obce Skrbeně, kteří během okupace položili životy za vlast.
Po úpravě okolí tohoto pomníku stalo se toto místo důstojným památníkem všech našich mrtvých.

Z další kulturní činnosti zasluhuje pozornosti vzpomínka na narozeniny presidenta T.G. Masaryka dne 9.3. - pořádaná Sokolem.

Oslava narozenin druhého presidenta D. Ed. Beneše konala se dne 25. května.

Dne 1. července konalo se ve Skrbeni okrskové čvičení Sokola.
14.9. vzpomínka na den úmrtí TG. Masaryka,
a přednáška o Velké říjnové revoluci .

Mimo to jako obvykle uspořádána byla divadla, výlety apd.

Dne 11.2. byla pořádána veřejná schůze MNV pod heslem :
MNV - hovoří s lidem ...". Výsledek byl kladný .

. - 0 0 0 0 - .